

Katedra: Katedra primárního vzdělávání
Studijní program: Učitelství pro základní školy
Studijní obor Učitelství pro 1. stupeň základní školy

SLOVNÍ HODNOCENÍ NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE

The Verbal Evaluate at Basic School

Diplomová práce: 12-FP-KPV-0002

Autor:
Lucie Rakušanová

Podpis:

.....

Vedoucí práce: Doc. PaedDr. Petr Urbánek, Dr.

Konzultant:

Počet

stran	Grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
76	22	0	2	19	7

V Liberci dne: 24.6.2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lucie Rakušanová**
Osobní číslo: **P07000977**
Studijní program: **M7503 Učitelství pro základní školy**
Studijní obor: **Učitelství pro 1. stupeň základní školy**
Název tématu: **SLOVNÍ HODNOCENÍ NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE**
Zadávací katedra: **Katedra primárního vzdělávání**

Z á s a d y   p r o   v y p r a c o v á n í :

CÍL:

identifikovat názory žáků, učitelů a rodičů na slovní hodnocení ve vybrané základní škole.

METODY:

dotazování: dotazník, rozhovor

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

SLAVÍK, J. Hodnocení v současné škole. Praha : Portál 1999.

KOŠTÁLOVÁ, H., MIKOVÁ, Š., STANG, J. Školní hodnocení „áků a studentů se zaměřením na slovní hodnocení. Praha : Portál, 2008

KOLÁŘ, Z., Školní hodnocení a jeho současné problémy. Praha: Grada, 2005

SCHIMUNEK, F.-P., Slovní hodnocení žáků. Praha: Portál, 2008

SKALKOVÁ, J., Obecná didaktika. Praha: Portál, 1994

Vedoucí diplomové práce:

doc. PaedDr. Petr Urbánek, Ph.D.

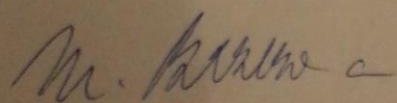
Katedra pedagogiky a psychologie

Datum zadání diplomové práce:

20. dubna 2012

Termín odevzdání diplomové práce:

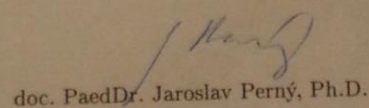
10. prosince 2013

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.

děkan

L.S.

doc. PaedDr. Jaroslav Perný, Ph.D.

vedoucí katedry

Čestné prohlášení

Název práce: Slovní hodnocení na základní škole
Jméno a příjmení autora: Lucie Rakušanová
Osobní číslo: P07000977

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má diplomová práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé diplomové práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 26. 4. 2013

Lucie Rakušanová

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji především panu doc. PaedDr. Petru Urbánkovi, Ph.D. za trpělivost, vstřícnost a odborné vedení při tvorbě mé diplomové práce. Děkuji všem učitelům, žákům a rodičům, kteří projevili nevídanou ochotu při vyplňování dotazníků. A nakonec děkuji mému manželovi za celkovou podporu při mém studiu.

ANOTACE

Diplomová práce Slovní hodnocení na základní škole se zabývá problematikou psaní slovního hodnocení na 1. stupni ZŠ. Práce je rozdělena na část teoretickou, metodologickou a empirickou. V teoretické části se věnujeme pojmu, formám a typům školního hodnocení. Dále je v této části zaměřena pozornost na specifika slovního hodnocení a jeho porovnání s běžnou klasifikací. Metodologická část práce se zabývá popisem výzkumné strategie, postupem při realizaci výzkumu. Empirická část obsahuje rozbor výsledků dotazníkového šetření.

ABSTRACT

The thesis For evaluation in primary school is focused on writing the verbal ratings on 1. level of basic school. The work is divided into part of the theoretical, methodological and empirical. In the theoretical part we concept, forms and types of school evaluation. In addition, in this section focus on the specifics of the word evaluation and its comparison with conventional classifications. Methodological part of the paper deals with a description of the research strategy, procedure in the implementation of the research. The empirical part contains the analysis of the results of the questionnaire investigation.

KLÍČOVÁ SLOVA

hodnocení, slovní hodnocení, klasifikace, 1. stupeň základní školy, žák, rodič, učitel

KEYWORDS

assessment, evaluation, classification, a Word 1. primary school pupils, the pupil, parent, teacher

OBSAH

ÚVOD.....	8
I. TEORETICKÁ VÝCHODISKA	
1. HODNOCENÍ.....	9
2. ŠKOLNÍ HODNOCENÍ.....	12
2.1. Systematicčnost a specifčnost školního hodnocení.....	12
2.2. Účastníci procesu školního hodnocení.....	13
2.3. Typy školního hodnocení.....	14
2.4. Funkce školního hodnocení.....	16
2.4.1. Motivační funkce.....	16
2.4.2. Informativní funkce	17
2.4.3. Regulativní funkce.....	17
2.4.4. Výchovná funkce.....	18
2.4.5. Prognostická funkce.....	18
2.4.6. Diferenciační funkce	18
3. KONCEPCE VZDĚLÁVÁNÍ A ŠKOLNÍ HODNOCENÍ.....	19
4. SYSTÉM KURIKULÁRNÍCH DOKUMENTŮ.....	21
5. DETERMINANTY OVLIVŇUJÍCÍ KVALITU ŠKOLNÍHO HODNOTÍCÍHO PROCESU.....	23
5.1. Vnější determinanty.....	23
5.2. Vnitřní determinanty.....	25
6. FORMY ŠKOLNÍHO HODNOCENÍ.....	26
7. KLASIFIKACE.....	30
8. SLOVNÍ HODNOCENÍ.....	31
8.1. Specifika slovního hodnocení.....	32
8.2. Kritéria a slovní hodnocení.....	33
8.3. Vodítka pro tvorbu slovního hodnocení.....	37
8.4. Čeho se vyvarovat při tvorbě slovního hodnocení.....	37
II. METODOLOGIE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	
9. CHARAKTERISTIKA ZŠ SMRŽOVKA.....	39
10. ŠVP ZŠ SMRŽOVKA A ŠKOLNÍ HODNOCENÍ.....	41
11. POUŽITÉ METODY A ANALÝZA SBĚRU DAT.....	44

11.1.	Explorativní metoda.....	44
11.2.	Dotazník.....	44
11.3.	Analýza sběru dat.....	45
12.	ZPRACOVÁNÍ ÚDAJŮ.....	47
13.	VÝZKUMNÝ VZOREK.....	48

III. VÝSLEDKY ŠETŘENÍ A DISKUSE

14.	NÁZORY ŽÁKŮ NA SLOVNÍ HODNOCENÍ.....	49
15.	NÁZORY RODIČŮ NA SLOVNÍ HODNOCENÍ.....	56
16.	NÁZORY UČITELŮ NA SLOVNÍ HODNOCENÍ.....	66
	ZÁVĚR.....	70

ÚVOD

Cílem naší diplomové práce bylo identifikovat názory žáků, učitelů a rodičů na slovní hodnocení.

Hodnocení je jednou z nejtěžších úloh každého z nás, i přesto, že je naprosto každodenní činností. Každý učitel je ve své profesi staven před nelehký úkol, protože společnost často očekává, že bude jeho jednání v tomto směru bezchybné. Jelikož hodnocení, ať už jakoukoliv formou, v sobě skrývá mnoho úskalí, potýká se s ním i většina učitelů bez rozdílu na to, kolik let praxe mají za sebou. Hodnocení je totiž pro každého z nás citlivým tématem. Citlivým tématem se stává vždy, bez rozdílu toho, zda je kladné či záporné. Dotýká se více či méně naší osoby a je jedním z důležitých faktorů utváření osobnosti člověka.

V první části diplomové práce se budeme zabývat názory pedagogické vědy na hodnocení žáků. Dále se zaměříme na specifika, funkce a formy školního hodnocení. Nastíníme jednotlivé koncepce vzdělávání ve vztahu ke školnímu hodnocení. Poukážeme na možnosti i omezení plynoucí z dokumentů kurikulární reformy. V závěru podrobněji rozebereme slovní hodnocení jako jednu z možných forem hodnocení na vysvědčení.

Druhá část diplomové práce je zaměřena na metodologii výzkumu. Jejím úkolem bude přiblížení samotného výzkumného šetření. Zaměříme se podrobněji na základní školu, ve které probíhal výzkum. Popíšeme výzkumnou metodu, kterou jsme využili pro realizaci výzkumného šetření. Zmíníme její klady a zápory.

Třetí část diplomové práce nás seznámí s výsledky výzkumného šetření, jehož cílem bylo identifikovat názory žáků, učitelů a rodičů na slovní hodnocení v porovnání s běžnou klasifikací.

I. TEORETICKÁ VÝCHODISKA

1. HODNOCENÍ

Veškerá většina lidských činností a aktivit směřuje k dosažení nějakého cíle. Ne vždy si tuto skutečnost každý z nás uvědomuje. Člověk je činností, aktivitou, zájmem natolik zaujat ať už jsou sebe víc nebo sebe méně smysluplné. Člověk touto činností chce něčeho dosáhnout. Buď pro sebe, nebo pro někoho jiného. Cílem pro člověka může být dosažení určitého postavení v zaměstnání, ve společnosti, v partnerském životě, odreagování se, odpočinek atd.

Člověk se liší od ostatních živočichů mimo jiné tím, že každou svou činnost koná s apriorně formulovanou představou cíle, tedy toho, čeho by chtěl dosáhnout. I nejhorší architekt se od dokonale stavějící včely (stavějící přesné šestiúhelníky) liší tím, že má předem zformulovanou představu v podobě plánu či nákresu stavby, kterou chce realizovat. To platí o naprosté většině lidských činností (snad kromě bezděčných manipulací s předměty, když někoho pozorně posloucháme).

Na počátku stojí vždy nějaká **potřeba**. Zprvu může být pouze mlhavá, ale postupem času se může čím dál více upřesňovat a směřovat k upřesňování cíle. Čím více si náš cíl uvědomujeme, ať už je osobní, nebo hromadný (směřuje k němu více lidí najednou), tím více může být formulace cíle přesnější a i prospěšnější.

Další etapou lidské činnosti je **uvědomění si podmínek**, ve kterých se nacházíme a za pomoci kterých se aktivita bude realizovat. Člověku musí být předem jasné, že ne vždy budou podmínky pro realizaci aktivity naprosto uspokojující. Stačí si uvědomit, které podmínky budou aktivně vstupovat do děje, které se stanou jen pozadím, a které budou nevýznamné. Z toho vyplývá, že lidskou činnost, aktivitu z určité míry ovlivňují **podmínky vnější** - sociální komunikace, přírodní podmínky, jazyk, morálka, technický rozvoj, úroveň vědeckého poznání ve společnosti aj. Nedílnou součástí pro dosažení cíle jsou však **podmínky vnitřní** - úroveň znalostí a dovedností, emočně motivační vlastnosti, úroveň poznávací procesy, zkušenosti. Nepochybně jsou podmínky vnější a podmínky vnitřní na sobě naprosto závislé. Často se však lidé odkazují na důvod nedosažení, nesplnění cíle na nevyhovující vnější podmínky.

Nezbytnou součástí procesu dosažení cíle je také **etapa plánování činnosti**. Zda zvolíme správný postup, návaznost dílčích částí činnosti, abychom co nejlépe (nejrychleji, nejsnadněji, nejúčinněji) dosáhli cíle. S touto etapou samozřejmě souvisí případné prostředky, které máme k dispozici pro dosažení cíle. Jedná se o pomůcky, nástroje, metody postupů apod.

Máme-li stanoveny všechny etapy lidské činnosti směřující k dosažení cíle, následuje samotná **realizace činnosti** a nakonec její výsledné hodnocení. Závěrečnou a nejdůležitější etapou lidské činnosti je tedy **hodnocení**. Nejdůležitější proto, že díky němu zjišťujeme, zda naše úsilí, ve snaze předem vyhodnotit celý proces činnosti, bylo správné. Vyhodnocujeme tedy již od počáteční potřeby. Zda měla smysl pro další rozvoj naší osobnosti, zda jsme se zbytečně pro něco předem nadchli, unáhli se a vynaložili nadměrné úsilí pro „zbytečnost“. Avšak i v konečné „zbytečnosti“ nacházíme určité ponaučení. Hodnotíme, jak důkladně jsme zmapovali podmínky pro dosažení cíle. Jaké prostředky jsme zvolili vhodně a naopak. Jak nám vyhovoval postup činnosti.

Hodnocení provádí každý člověk naprosto každý den. Mezi každodenní hodnocení lidí patří hodnotící „soudy“ týkající se líbivosti věcí. Jako například: „To je pěkné“, „To se mi nelíbí“ atd. Hodnotíme také situace a jednání druhých lidí. Při reagování na názory druhých.

Do hodnotícího procesu se tedy více či méně vždy projevují naše hodnotové struktury (hierarchie hodnot). Člověk postupem života nabývá různých obrazů hodnot. Nedílným podílem na výstavbě hodnot jsou zkušenosti, vzdělanost, sociální podmínky, ve kterých se člověk pohybuje. Musíme si v první řadě uvědomit, že každý hodnotící proces bude vždy v určité míře subjektivní. (Kolář a Šikulová 2005, s. 9 - 10)

Kategorizace pojmů v rámci výchovně vzdělávacího procesu

HODNOCENÍ je vyjádření výsledku vyučování a učební činnosti žáka ve vztahu k plánovanému cíli. (Dvořáková in Vališová in Kíryková 2012, s. 2)

Za **ŠKOLNÍ HODNOCENÍ** budeme považovat všechny hodnotící procesy a jejich projevy, které bezprostředně ovlivňují školní výuku nebo o ní vypovídají. (Slavík in Kíryková 2012, s. 2)

Za **PEDAGOGICKÉ HODNOCENÍ** pokládáme “systematicky pedagogicky řízenou a rozvíjenou stránku školního hodnocení, která tvoří metodické jádro hodnotících procesů ve škole.” (Slavík in Kíryková 2012, s. 3)

2. ŠKOLNÍ HODNOCENÍ

Školní hodnocení je stejně jako u hodnocení pojato různými autory s různými vysvětleními. Většina z nich se však shoduje na tom, že školní hodnocení je proces, který je ve své podstatě systematický. Je to proces, který bezprostředně vypovídá o školní výuce. Má vyjádřit ocenění žákovy práce. Je určitou metodou typickou pro výchovu a vzdělávání. Je jednoznačným činitelem, který ovlivňuje školní výuku, změny v chování žáků, aspirační úroveň žáků, sebehodnocení a sebepojetí žáků, vztahy uvnitř kolektivu.

Jak už jsme si uvedli, hodnotící proces nese vždy menší či větší podíl subjektivity ve vyhodnocování všech nepostradatelných částí hodnotícího procesu, které napomáhají ve výstavbě co nejlepšího dosažení cíle. Je proto nezbytně nutné tomuto nesmírně silnému prvku v co největší míře předejít.

2.1. Systematičnost a specifičnost školního hodnocení

Systematičnost školního hodnocení nám umožňují tzv. vzdělávací standardy, které jsou formulovány ve vzdělávacím programu školy i v jiných dokumentech (např. v Rámcově vzdělávacím programu pro základní vzdělávání). Vzdělávací standardy chápeme jako kritéria, která se používají pro hodnocení. Mezi prvky, které napomáhají k systematičnosti školního hodnocení, můžeme také uvést to, že každý školní hodnotící proces má své specifické rysy:

- Sleduje nějaký cíl (např. chce ovlivnit nějakou kvalitu osobnosti žáků – motivovat žáka k další učební činnosti, regulovat jeho učební činnost, aby byla účinnější, vyjádřit uznání, poskytnout zpětnou vazbu o zvládnutí úkolu apod.).
- Děje se ve zcela určitých podmínkách (škola, školní prostředí, školní třída, postavení žáka v třídním kolektivu, povaha vztahu učitele a žáka, autorita učitele atd.).
- Realizuje se určitými prostředky (slovní analýza obsahu výkonu, označení známkou, zařazením do pořadí, udělením bodů...).

Specifičnost hodnocení žáků je dána také tím, co hodnotíme na sledované činnosti a kdy hodnocení provádíme. U hodnocení různých procesů hodnotíme většinou až daný výsledek činnosti (u sportovce jeho dosažený čas a umístění při běhu na 100 metrů, u

výměny kapajícího kohoutku až po jeho výměně, kdy zjišťujeme, zda kape, nebo ne), naopak u hodnocení žáků hodnotíme jak výsledek činnosti, tak celý její průběh. Výsledkem „učební činnosti žáků“ míníme osvojení si znalostí, dovedností, postupů, postojů. Průběhem činnosti pak hodnotíme, jestli žák pracoval samostatně, s dopomocí, promyšleně, s pochopením, či mechanicky. Zda pracoval rychle s chybami, nebo pomalu, ale bez chyb. Jaké vynakládal úsilí ke zvládnutí určité činnosti.

Nezbytnou součástí školního hodnocení je tzv. zpětná vazba. Zpětná vazba by měla být permanentní hodnotící aktivitou učitele, ne vždy je tomu však pravidlem. Z největší části je zaměřena na analýzu konkrétních učebních činností žáků a na zkvalitňování následujících činností. (Kolář, Šikulová 2005, s. 13)

2.2. Účastníci procesu školního hodnocení

Proces školního hodnocení můžeme označit také jako komplexní. Je tedy jasné, že se na něm podílí, ať už z různých perspektiv, mnoho činitelů, kteří během procesu školního hodnocení mění svou pozici subjektu a objektu. (Kiryková 2012, s. 4)

Žák

Označení pro člověka v roli vyučovaného subjektu, bez ohledu na věk. Žákem může být dítě, absolvent, dospělý. Vzhledem k zaměření této diplomové práce na žáky základní školy prvního a druhého stupně bychom mohli definovat žáka v konkrétní věkové kategorii, což by bylo od 6 let do 15 let. (Průcha, Walterová, Mareš 2003, s. 316)

Žáka hodnotí učitel, vychovatelé, vedoucí praktické přípravy, spolužáci, rodiče. Žák sám sebe hodnotí intuitivně s podporou i vedením učitele, vychovatele, spolužáků, rodičů. Učí se tak postupně sebehodnocení.

Učitel

Jeden ze základních činitelů vzdělávacího procesu, profesionálně kvalifikovaný pedagogický pracovník, spoluzodpovědný za přípravu, řízení, organizaci a výsledky tohoto procesu. K výkonu učitelského povolání je nezbytná pedagogická způsobilost. Tradičně byl učitel považován za hlavní subjekt vzdělávání, zajišťující ve vyučování předávání poznatků žákům. Současné pojetí učitele, vycházející z rozšířeného profesionálního modelu, zdůrazňuje jeho subjektivě-objektivé role v interakci se žáky a prostředím. Učitel

spoluvytváří edukační prostředí, klima třídy, organizuje a koordinuje činnosti žáků, řídí a hodnotí proces učení. Stoupá význam sociálních rolí učitele v interakci se žáky, v týmu učitelů, ve spolupráci s rodiči a komunitou. (Průcha, Walterová, Mareš 2003, s. 261)

Hodnocení učitele provádějí žáci, rodiče, kolegové, vedení školy, školní inspekce. Sám učitel pak provádí sebehodnocení na určitých úrovních.

Škola

Společenská instituce, jejíž tradiční funkcí je poskytovat vzdělání žákům příslušných věkových skupin v organizovaných formách podle určitých vzdělávacích programů. Pojetí a funkce školy se mění se změnami společenských potřeb. Stala se místem socializace žáků, podporující jejich osobnostní a sociální rozvoj a připravujícím je na život osobní, pracovní a občanský. (Průcha, Walterová, Mareš 2003, s. 238)

Vzdělávací systém

Vzdělávací systém je synonymum k pojmu vzdělávací soustava. Zabývá se evaluací procesu a efektivity vzdělávacího systému země, státu.

2.3. Typy školního hodnocení

Rozdělení hodnocení podle typů je důležité pro jeho využití. Každý níže uvedený typ hodnocení má totiž ve škole určité uplatnění a smysl, podle něhož ho učitel volí záměrně a promyšleně samozřejmě ve vztahu k cíli výuky, k dané situaci, ke které hodnocení probíhá, ke konkrétnímu žákovi, k předmětu hodnocení apod.

V odborné literatuře se můžeme setkat s různým rozdělením typů hodnocení. Autoři jej rozdělují podle vlastně zvolených hledisek. Např. podle zdroje hodnocení – kdo je subjektem hodnocení. Podle toho, jakou vztahovou normu při hodnocení učitelé využívají – zda se zaměřují na srovnávání žáka s žáky ostatními, nebo se zaměřují na žáka samostatného a srovnávají jeho výkony s výkony předcházejícími.

Dělení typů hodnocení, které uvádí Z. Kolář a R. Šikulová (2005, s. 32 – 33)

- *Sociálně normované hodnocení*
- *Individuálně normované hodnocení*
- *Formativní hodnocení*

- *Finální hodnocení*
- *Kriteriální hodnocení*
- *Diagnosticke hodnocení*
- *Interní hodnocení*
- *Externí hodnocení*
- *Neformální hodnocení*
- *Formální hodnocení*
- *Závěrečné hodnocení*

J. Kratochvílová (2011, s. 26 – 31) uvádí typy školního hodnocení žáků pomocí určitých hledisek.

1. *Z hlediska zaměřenosti a připravenosti*
  - *Hodnocení bezděčné*
  - *Hodnocení záměrné, operativní*
  - *Hodnocení záměrné, formalizované*
2. *Z hlediska procesu učení*
  - *Hodnocení formativní*
  - *Hodnocení výsledku*
3. *Z hlediska času*
  - *Hodnocení vstupní*
  - *Hodnocení průběžné*
  - *Hodnocení sumativní (závěrečné – ve vymezeném časovém úseku)*
4. *Z hlediska vztahové normy*
  - *Hodnocení normativní (hodnocení relativního výkonu)*
  - *Hodnocení kriteriální (hodnocení absolutního výkonu)*
  - *Hodnocení podle individuální vztahové normy*

2.4.Funkce školního hodnocení

Funkcí školního hodnocení bychom mohli myslet to, jak hodnocení ve školním vzdělávacím procesu působí na rozvoj celkové osobnosti žáka, nebo bychom mohli předpokládat, že funkcí školního hodnocení je zjištění, jak si žák „vede“ ve srovnání s určitými normami základního vzdělávání.

- **Motivační funkce hodnocení**
- **Informativní funkce hodnocení**
- **Regulativní funkce hodnocení**
- **Výchovná funkce hodnocení**
- **Prognostická funkce hodnocení**
- **Diferenciační funkce hodnocení**

2.4.1. Motivační funkce hodnocení

Motivační funkce hodnocení je nejfrekventovanější a nejvyužívanější funkcí hodnocení a v praxi školy je hodnocení k tomuto záměru nejčastěji využíváno, někdy i zneužíváno, a to v případě, že je učitelem použito jako prostředek k udržení kázně ve třídě. (Kolář, Šikulová 2005, s. 45)

Jestliže budeme vycházet z pojmu motivace, zjistíme, že v tomto vymezení nalezneme nemalé souvislosti s problematikou školního hodnocení. Školní hodnocení by mělo mít převážně funkci motivační, jelikož před započítím a vykonáváním jakékoliv činnosti stojí určitá motivace ať už menší, či větší.

Motivace (z latinského *movere* – hýbat, pohybovat) znamená souhrn hybných činitelů v činnostech, v učení a v osobnosti. Přitom hybným činitelem míníme takové skutečnosti, které jedince podněcují, podporují, nebo naopak tlumí, aby něco konal nebo nekonal. (Čáp 1983, s. 66)

Člověka může vést k určitému jednání současně několik motivů. Přitom stejné jednání jednoho člověka může být výsledkem jiné kombinace motivů než u druhého; např. jeden pracuje převážně ze zájmu o obor a z radosti, kterou mu ta práce působí, kdežto druhý třeba převážně z potřeby vyniknout a dosáhnout společenského uznání. Také u téhož jedince v průběhu života se může změnit motivace k určité činnosti.

Svou motivaci si uvědomujeme někdy více, jindy méně. Vnější motivace bývá převážně tou, kterou si uvědomujeme více a vnitřní ta, kterou si uvědomuje méně. Přesto ta vnitřní je „silnější“. Plnější poznání, uvědomění si vlastní motivace je důležitý úkol při sebepoznání a sebevýchově.

V psychologii běžně rozlišujeme jednotlivé, dílčí potřeby, zájmy a jiné motivy; ty však jsou vždy ve vzájemných vztazích, podporují se navzájem, nebo se střetávají v konfliktu, vytvářejí celistvou motivaci určitého člověka.

Základní termín pro označení jednotlivých motivů je potřeba (vlastnost s aspekty biologickými, u člověka též psychologickými a sociologickými). V termínu potřeba je zdůrazněn vztah jedince s prostředím. (Čáp, 1983, s. 67)

2.4.2. Informativní funkce školního hodnocení

Informativní funkci hodnocení chápeme jako tzv. zpětnou vazbu, která žákovy sděluje, jak probíhal celý jeho učební proces a jakých dosáhl výsledků. Jaké jsou jeho znalosti a dovednosti. Na jaké úrovni je jeho chování a jednání. Ke zjištění těchto výsledků využívá učitel různých diagnostických prostředků, jako jsou např. didaktické testy, zkoušení ústně, žákovské projekty, referáty, atd. (Kolář, Šikulová 2005, s. 47)

2.4.3. Regulativní funkce školního hodnocení

Tato funkce hodnocení slouží k regulaci neboli záměrnému „ovládání“ další žákovy práce a nasměrování žáka k další učební činnosti. Tato funkce úzce spolupracuje s funkcí motivační, nepřejde-li však k míře zastrašování.

Např. Zítřej budeme psát test z matematiky. Běda, jestli se nebudete učit! Já vám ty pětky klidně „nasázím“!

Regulativní funkci plní hodnocení tehdy, když žáka směřuje k novým postupům, které má žák volit, aby jeho učební činnost byla co nejefektivnější. Po kolektivním pojetí by měla následovat určitá analýza výkonů a vynaloženého úsilí během činnosti jednotlivých žáků. Záleží hlavně na profesionalitě učitele, zda odhadne, kdy je nejvhodnější takovou analýzu provést a kdy bude skutečně účinná. (Kolář, Šikulová 2005, s. 50)

2.4.4. Výchovná funkce školního hodnocení

Výchovnou funkci hodnocení spatřujeme v tom, že by mělo vést k formování pozitivních vlastností a postojů žáka, k sobě samému i ke svému okolí. Hodnocením, zejména pozitivně laděným, může učitel velmi výrazně ovlivňovat aspirace žáka, jeho hodnotovou orientaci a oblast žákova sebevědomí. Učitelovo hodnocení a vlastní kontrola pomáhají žákovi vytvářet postoje k sobě samému a představy o hodnotách vlastní osobnosti. (Kolář, Šikulová 2005, s. 52)

Tady bychom si měli uvědomit, že vhodně voleným hodnocením učitel pozitivně ovlivňuje stránky osobnosti žáka, ale naopak nevhodně voleným hodnocením některé oblasti osobnosti může narušovat.

2.4.5. Prognostická funkce školního hodnocení

Tato funkce hodnocení je platná především v souvislosti výběru dalšího stupně vzdělávání. Její charakteristiku spatřujeme v tom, že umožňuje vytvoření určité diagnózy o žákovi a jeho schopnostech učení do budoucna.

2.4.6. Diferenciační funkce školního hodnocení

Diferenciační funkce hodnocení úzce souvisí s předchozí funkcí prognostickou. Dalo by se říci, že je to funkce na hranici profesionality a „tzv. škatulkování“, kdy žáky pomáhá rozřazovat podle jejich výkonnostní úrovně do stejnorodých skupin. I v dnešní době se můžeme bohužel setkat s nevhodným využíváním diferenční funkce hodnocení. Jako příklad můžeme uvést rozdělení skupin na hodiny anglického jazyka. Často se setkáváme s rozřazením na skupinu „studijní“ a „nestudijní“.

V současné době je školní prospěch žáka považována jedno z kritérií, na základě kterých je žák přijat či nepřijet ke studiu na střední škole. Hodnocení má tedy i výraznou funkci selektivní. Úsilím moderní didaktiky i moderní školy je zbavovat hodnocení oné selektivity. Realita nejen školy, ale celkového života společnosti, to zatím neumožňuje. (Kolář, Šikulová 2005, s. 53)

3. KONCEPCE VZDĚLÁVÁNÍ A ŠKOLNÍ HODNOCENÍ

Hodnocení se velmi úzce váže nejen na to, jakým způsobem učitel pojmá žáka a výuku, ale na celkovou koncepci vzdělávání ve společnosti a tím i na celkovou koncepci školy a její filozofii. V tradiční škole založené na transmisi poznatků bylo hodnocení zaměřeno zejména na hledání chyb a porovnávání žáků mezi sebou; realizovalo se zpravidla na konci určité etapy osvojení učiva a v určitém období školního roku, kdy se sumarizovaly výsledky žáka. Mnohdy platilo heslo: „Čím více známek, tím lépe.“ Děti si v žákovských knížkách počítaly jedničky a soutěžily, aby si stránku nepokazily jinou známkou. Byly spokojené se svými výsledky. Jiní žáci na svých stránkách nacházeli jedničky výjimečně. Ti mnoho radosti neprožívali a jejich opakované neúspěchy některé z nich vedly k mnoha neuváženým rozhodnutím.

Dnešní škola vychází z nového paradigmatu vzdělávání, usiluje o humanizaci výchovy a vzdělávání, upřednostňuje zkušenosti žáka, postupné konstruování jeho poznatků a utváření dovedností a postojů s hledáním smyslu učení se, ne pro počet jedniček, ale pro sebe sama, pro uplatnění získaných kompetencí v praxi. Škola by měla být založena na partnerském vztahu mezi učitelem a žákem, v němž oba aktéři vzdělávacího procesu respektují své role. Takové škole odpovídá interpretativní a autonomní koncepce. (Kratochvílová 2011, s. 20)

Koncepce vzdělávání je vymezena např. R. Meinghanem jako „rozsáhlý a vnitřně provázaný systém idejí a přesvědčení o způsobu vzdělávání, jež vyznává určitá skupina lidí a který se projevuje v jejich chování a komunikaci“ (Slavík 1999, s. 26)

Druhy vzdělávacích koncepcí podle R. Meinghana

- **Transmisivní (předávací, tradiční)**
- **Interpretativní**
- **Autonomní**

Transmisivní

Klade důraz na předávání (transmisi) poznatků a dovedností. Učitel je veden především k hodnocení míry poznatků, které si žáci osvojili po předložení učiva učitelem. Učitel má tedy za úkol dostatečný výklad učiva a korekci chyb. Žákovým úkolem je osvojení si učiva. Žák je pro tuto koncepci vzdělávání ve výchovně vzdělávacím procesu

chápan jako objekt působení učitele. Tato koncepce je také nazývána „tradičním“ vyučováním. (Kolář, Šikulová 2005, s. 22,23)

Domnívám se, že tato charakteristika je nejen „typická“ pro minulé vyučování, ale bohužel stále i v mnoha případech blízká současnému vyučování.

Interpretativní

Vychází z vlastní zkušenosti a poznatků (prekonceptů) žáků. Vytváří prostor pro diskusi, následné vykládání (interpretaci) spojené s rozvíjením, zpřesňováním a doplňováním poznání. Úlohou učitele je prostřednictvím dialogu se žáky vést je k prezentování svých zkušeností, vzájemně své zkušenosti porovnávat a interpretovat a ve spolupráci s učitelem vyvozovat nové poznatky. Hodnocení, které provází celý proces výuky, má v podstatě funkci neustálé zpětné vazby při vzájemném porovnávání zkušeností a zaznamenávání individuálních pokroků při dosahování cílů. Toto zaznamenávání pokroků tedy není založeno na porovnávání s ostatními žáky, ale na určitém jednotlivci. (Kolář, Šikulová 2005, s. 23)

Autonomní

Třetí koncepcí, kterou zmiňuje J. Slavík, je autonomní koncepce. Staví do popředí sebevzdělávání, sebereflexi, svéprávnost. Umožňuje žákovi přebírat zodpovědnost za své učení a vede ho k samostatnosti. Tato koncepce se snaží v žákovi podporovat sebedůvěru, psychickou odolnost, rozvíjí kritické myšlení, které dovoluje člověku reflektovat své chování a jednání a nést za svoje činy osobní zodpovědnost, vytváří žákům podmínky pro rozvoj dovedností hodnotit sebe a své činnosti a hodnotit činnosti spolužáků. (Kolář, Šikulová 2005, s. 24)

J. Slavík je toho názoru (Slavík 1999, s. 28), že má školní hodnocení postupně „přecházet ze strany učitele na stranu žáka podle toho, jak žáci zvládají procesy vlastního učení.“

Neměli bychom zapomenout podotknout, že v konkrétní pedagogické praxi se rysy jednotlivých vzdělávacích koncepcí prolínají, protože každý učitel má svou osobní koncepci vyučování a ne vždy se zcela shoduje pouze s jednou koncepcí vzdělávání. Je jakousi osobní směsí z vybraných koncepcí vyučování.

4. SYSTÉM KURIKULÁRNÍCH DOKUMENTŮ

V souladu s novými principy kurikulární politiky, zformulovanými v Národním programu rozvoje vzdělávání v ČR (tzv. Bílé knize) a zakotvenými v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), se do vzdělávací soustavy zavádí nový systém kurikulárních dokumentů pro vzdělávání žáků od 3 do 19 let. Kurikulární dokumenty jsou vytvářeny na dvou úrovních – státní a školní.

Státní úroveň v systému kurikulárních dokumentů představují Národní program vzdělávání a rámcové vzdělávací programy. Národní program vzdělávání vymezuje počáteční vzdělávání jako celek. Rámcově vzdělávací programy vymezují závazné rámce vzdělávání pro jeho jednotlivé etapy – předškolní, základní a střední vzdělávání.

Školní úroveň představují školní vzdělávací programy, podle nichž se uskutečňuje vzdělávání na jednotlivých školách. (RVP v Praze 2007)

Systém kurikulárních dokumentů a školní hodnotící proces

Hodnocení žáků 1. i 2. stupně základního vzdělávání má sledovat individuální změny v učení i socializaci. Hodnocení by mělo zásadně vycházet z jasně zadaných úkolů či oblastí vzdělávání a předem známých pravidel a kritérií. Musí být především zaměřeno na odhalování toho, co žák zná, ne na chybu a neznalost.

Doporučuje prosadit změny v hodnocení žáků, hodnotit žáky zásadně vzhledem k jejich individuálním výkonům. Po dohodě školy a rodičů umožnit slovní hodnocení v rozsahu celého 1. stupně základního vzdělávání. (Bílá kniha v Praze 2001)

Hodnocení výkonů a pracovních výsledků žáků musí být postaveno na plnění konkrétních a splnitelných úkolů, na posuzování individuálních změn žáka a pozitivně laděných hodnotících soudech. Žákům musí být dána možnost zažívat úspěch, nebát se chyby a pracovat s ní. (RVP ZV v Praze 2007)

Současná legislativa umožňuje školám výběr mezi známkováním i slovním hodnocením, přičemž obě tyto varianty mají stejnou váhu. Některé školy uplatňují odlišný způsob hodnocení i v paralelních třídách – čili např. v 1. A je hodnocení slovní a v 1. B se známkuje a rodiče si mohou volit, kterou variantu upřednostní. V případě potřeby (přestup na jinou školu, přijímací zkoušky apod.), může i učitel, který jinak píše slovní hodnocení, vystavit vysvědčení se známkami – a naopak.

5. DETERMINANTY OVLIVŇUJÍCÍ KVALITU ŠKOLNÍHO HODNOTÍCÍHO PROCESU

Za vnější determinanty považujeme podmínky vyplývající z fungování školy jako součásti nějakého regulovaného a kontrolovaného systému. Všechny státní školy i všechny školy soukromé, na jejichž provoz stát nějak přispívá, jsou limitovány následujícími vnějšími determinantami.

5.1. Vnější determinanty

Zákonné normy

Hodnocení výsledků vzdělávání žáka na vysvědčení je vyjádřeno klasifikačním stupněm, slovně nebo kombinací obou způsobů. O způsobu hodnocení rozhoduje ředitel školy se souhlasem školské rady. U žáka s vývojovou poruchou učení rozhodne ředitel školy o použití slovního hodnocení na základě žádosti zákonného zástupce žáka. Výsledky vzdělávání žáka v základní škole speciální se hodnotí slovně. (Zákon č. 561/2004 Sb., § 51)

Hodnocení výsledků vzdělávání žáků vychází z posouzení míry dosažení výstupů pro jednotlivé předměty školního vzdělávacího programu. Hodnocení je pedagogicky zdůvodněné, odborně správné a doložitelné a respektuje individuální vzdělávací potřeby žáků a doporučení školského poradenského zařízení. Takto definuje hodnocení výsledků vzdělávání žáků vyhláška č. 48/ 2005 Sb. Vyhláška také obsahuje pravidla pro hodnocení žáků, která by měla být součástí školního řádu a obsahovat zejména zásady a způsob hodnocení a sebehodnocení výsledků vzdělávání a chování žáků, včetně získávání podkladů a kritérií pro hodnocení. Určuje stupně hodnocení chování žáků ve škole a na akcích pořádaných školou při použití klasifikace na vysvědčení (1 – velmi dobré, 2 – uspokojivé, 3 – neuspokojivé). Stanovuje „pravidla“ pro použití slovního hodnocení výsledků vzdělávání žáka v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech stanovených školním vzdělávacím programem. Jestliže je použito slovní hodnocení, měla by být zřejmá úroveň vzdělání žáka, které dosáhl zejména ve vztahu k očekávaným výstupům jednotlivých předmětů školního vzdělávacího programu, ke svým vzdělávacím a osobnostním předpokladům a věku. Mělo by obsahovat posouzení výsledků vzdělávání žáka v jejich vývoji, ohodnocení přístupu žáka ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon, a naznačení dalšího rozvoje žáka. Nezbytnou součástí slovního

hodnocení by mělo také být zdůvodnění a doporučení, jak předcházet případným neúspěchům žáka a jak je překonávat. Prostřednictvím slovního hodnocení lze hodnotit výsledky vzdělávání žáka na konci prvního pololetí souhrnně za všechny předměty a lze ho použít i pro hodnocení chování žáka. Vyhláška stanovuje i stupnici prospěchu, která je prostředkem hodnocení výsledků vzdělávání žáka v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech stanovených školním vzdělávacím programem (1 – výborný, 2 – chvalitebný, 3 – dobrý, 4 – dostatečný, 5 – nedostatečný).

Vyhláška též připomíná, že hodnocením pomocí klasifikace by měla být zřejmá úroveň vzdělání žáka, které dosáhl zejména ve vztahu k očekávaným výstupům jednotlivých předmětů školního vzdělávacího programu, ke svým vzdělávacím a osobnostním předpokladům a věku. Klasifikační stupeň by měl taktéž zahrnovat ohodnocení přístupu žáka ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon.

Jak jsme již uvedli výše, umožňuje vzájemné propojení těchto dvou forem hodnocení. Klasifikační stupeň tak doplnit slovním hodnocením, které bude blíže popisovat žákovo osvojení si klíčových kompetencí vymezených Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání.

Jestliže je žák z výuky některého předmětu v prvním nebo ve druhém pololetí uvolněn, nebo nelze-li žáka z některého nebo ze všech předmětů v prvním nebo ve druhém pololetí hodnotit ani v náhradním termínu uvádí se na vysvědčení místo hodnocení slovo „uvolněn/a, nebo neohodnocen/a“.

Pro celkové hodnocení žáka pak vyhláška stanovuje tři hodnotící stupně (prospěl/a, neprospěl/a, neohodnocen/a). Tyto stupně blíže konkretizuje na základě dílčích hodnocení. (Vyhláška č. 48/2005 Sb., § 14, 15)

Interní organizační podmínky vyučování

Ze zákonných externích předpisů odvozuje každá škola vlastní, interní hodnotící předpisy, formulované většinou jako Klasifikační rád, který je součástí širšího školního dokumentu, označovaného jako Školní řád, nebo jako komplexní soubor pravidel pro hodnocení, jejichž součástí je klasifikační řád.

5.2.Vnitřní determinanty

Jsou to konkrétní vnitřní podmínky fungování každé školy, které vedou ke konkrétní aplikaci zákonných norem do každodenního života školy a promítají se do dílčích procesů ve škole. Za základní vnitřní determinantu kvality hodnotících procesů ve škole je považována filozofie školy, tzn. hlavní myšlenka, kterou škola sleduje. Následně pak zvolená vzdělávací koncepce, volba hodnot, které chce škola rozvíjet, dílčí výchovné a vzdělávací cíle, obsah vyučování, pěstované a rozvíjené emoční a sociální klima školy, důraz na výběr a na rozvoj osobnostních a odborných kompetencí pedagogů a personálu školy, organizační formy vyučování, výchovné a vzdělávací metody, metody a formy hodnocení, prezentované výstupy práce školy – žáků, profil absolventa školy – tj. a očekávání výstupních kompetencí žáků-absolventů. Všechny uvedené pedagogické kategorie určují jedinečnost každé školy. (Kiryková 2012, s. 5 - 7)

6. FORMY ŠKOLNÍHO HODNOCENÍ

Forma, kterou je hodnocení vyjádřeno, je vnějším projevem probíhajícího hodnotícího procesu. Je to způsob, jakým je vyjádřen hodnotící posudek. (Kolář, Šikulová 2005, s. 76)

Volba způsobu hodnocení souvisí s cílem našeho hodnocení, typem hodnocení, osobností žáka, jeho věkem a je těsně spjata s danou pedagogickou situací.“ (Kratochvílová 2011, s. 33)

Učitel může využít různé způsoby vyjádření hodnocení. Formy hodnocení zahrnují veškeré hodnotící projevy, kterými učitel reaguje na žákovu průběžnou učební činnost nebo její samotný výsledek. I ten sebemenší projev hodnocení, kterým může být jen mrknutí okem, pokývnutí hlavou, dává žákovi určitou zprávu o průběhu své učební činnosti nebo jejím výsledku. Patří sem jednoduchá slovní sdělení („Ano!“ „Správně!“ „Chyba!“ „Nevadí!“ „Oprav se!“) či několikavětné vyjádření („Skvěle, dnes jsi zvládl vyjmenovat všechny slovní druhy.“ „Tento výsledek není správně, nevadí, pokus se opravit se.“), udělení známky, stanovení počtu dosažených bodů, až složitá závěrečná slovní hodnocení. Následující tabulka nám obecně nastíní rozdělení forem hodnocení.

Rozdělení forem hodnocení můžeme znázornit uvedenou tabulkou.

FORMY ŠKOLNÍHO HODNOCENÍ			
Verbální	Nonverbální	Číselné	Grafické
<i>ústní</i>	<i>gesta</i>	<i>klasifikační stupnice</i>	<i>obrázky</i>
<i>písemná</i>	<i>mimika</i>	<i>bodů</i>	<i>grafy</i>
	<i>pohyb</i>	<i>procenta</i>	<i>symboly</i>

Tabulka 1 – Rozdělení forem hodnocení

Každá běžná škola se řídí určitými pedagogickými cíli, které si sama předkládá. Pedagogický cíl každé školy se odvíjí od její filozofie. S filozofií školy samozřejmě také souvisí i způsob hodnocení. V následujícím textu nahlédneme do filozofie vybraných alternativních škol, které mají taktéž svou filozofii, ať už odlišnější více či méně od běžných škol a pokusíme se nastínit jejich formy hodnocení.

Nejprve se zaměříme na Waldorfskou školu. Waldorfská škola pokládá za svůj pedagogický cíl pomoci utvářet svobodné osobnosti, které dokáží jasně, tvořivě a v souvislostech myslet. Pomoci utvářet odpovědného a aktivního člověka. Ve waldorfských školách nepoužívají klasifikaci, ale využívají pro hodnocení žáků formu slovního hodnocení, kterému připisují holistickou vlastnost. Závěrečné vysvědčení má podobu širšího slovního hodnocení společně s básní. Báseň skládá nebo vybírá třídní učitel na základě poznání osobnosti dítěte. Báseň by měla mít individuální charakter a měla by napomáhat žákovi v dalším vývoji. Taková báseň, která je téměř uměleckým dílem musí bezpochyby stavět na vstřícném a velmi blízkém vztahu učitele s žákem. Zajímavostí je, že s básní žáci v průběhu dalšího školního roku pravidelně pracují.

Př. Ukázka básně pro žáky třetí třídy.

Viděls, jak se bouře valí?

blesky se tam křižovaly.

Samý hrom a rachocení,

jako když se čerti žení.

Svitlo slunce, jako stuha

zazářila krásná duha.

A laně plašší nežli vánek

tiše pijí ze studánek.

Způsob hodnocení dětí – práce s chybou a pochvalou – jsou jedním ze základních principů při uplatňování pedagogiky podle Marie Montessori. Vychází z partnerského přístupu, který dítěti vytváří prostor k tomu, aby poznávalo své přednosti a nedostatky, možnosti a hranice. Aby dokázalo odhadnout své síly a schopnosti, uvědomovalo si, co je mu příjemné (a co ne) a jak to dát ostatním najevo, učilo se plánovat další cesty k

sebezdokonalování. Školy montessori, stejně jako školy waldorfské, neznámkuji. Žáci dostávají výroční vysvědčení se slovním hodnocením. V některých školách i v pololetí. Průběžné hodnocení žáků je bez známek a bodů. Žákovské knížky žáci nemají. Každý žák má své portfolio a své desky se záznamovými listy. Záznamové listy jsou přehledy učiva, kde si žáci postupně obtahují a vybarvují učivo, se kterým se seznámily a které už zvládly.

Př. Ukázky slovních hodnocení, které sestavovala Mgr. ZDENA ČÍŽKOVÁ (učitelka ve třídě ZŠ Montessori Kladno)

Milá Aničko,

skončil Tvůj první školní rok ve třídě Montessori. Naučila ses číst a psát všechna písmena. Ráda si vymýšlíš a zapisuješ různé příběhy, pohádky, a dokonce celé knihy. Poznáváš pravidla správného psaní. Víš, co je to hláska, slabika, slovo a věta, znáš měkké a tvrdé souhlásky, seznámila ses se základními slovními druhy.

Odvážně ses vydala také na cestu poznání matematiky. Přes práci se sčítacím a odčítacím hadem, sčítací tabulkou, tisícovým řetězem a s naší bankou. V současné době sčítáš a odčítáš v oboru čísel 0 až 100. Příští školní rok budou Tvé výpravy do tajů matematiky jistě častější.

Těšíme se, že začneš věřit své dokonalosti a jedinečnosti, která Tě povede Tvoji vlastní cestou, bez ohledu na zájmy kamarádů. Že umíš spolupracovat v týmu, už přece dávno víš. Započatou práci také umíš dokončit.

Kosmická výchova Tě oslovila všemi nabízenými tématy. Sama ses v pravidelných intervalech vracela k mineralogii.

Aničko, vidíme Tě jako inteligentní a zajímavou dívku, která se umí zamýšlet nad sebou i vším kolem sebe. Přejeme Ti, aby vše, co si v životě budeš tvořit, bylo pro Tebe zábavné, posilující a povzbudivé. Hodně sebedůvěry, lásky k sobě a smíchu Ti přejí...

Milý Lukáši,

rok se sešel s rokem a Ty se po prázdninách staneš žákem již 2. třídy. Byl to pro Tebe určitě zlomový a těžký rok. Povinnosti totiž musely zvítězit nad zábavou. Ne vždy se Ti to daří. Potom je pro Tebe obtížné zapamatovat si naučené a vidět vůbec v učení nějaký smysl.

Naučil ses docela dobře číst a čtenému textu také většinou rozumíš. Osvojil sis všechna malá i velká psací písmena, teď je potřeba je procvičovat. Seznámil ses s druhy vět a se základními slovními druhy.

V matematice se učíš tvořit čtyřmístná čísla a pracuješ se sčítacím a odčítacím hadem. V bance začínáš sčítat s perlovým materiálem.

V kosmické výchově jsi měl možnost poznat podmínky našeho života na planetě Zemi a dozvědět se řadu zajímavostí o světle, teple, vodě a vzduchu.

Lukáši, při skupinové práci se nerad podřizuješ pravidlům a zatím méně spolupracuješ s ostatními. Snaž se být platným členem skupiny, děti by to jistě s radostí uvítaly. Také Tvé zaujetí při práci není takové, jaké by i Tebe samotného uspokojovalo.

Máš před sebou dlouhou cestu k poznání. Držíme Ti palce, abys našel soustředění a zájem, což Ti vše ulehčí. Hezké prázdniny Ti přeji... (Randáková 2011)

Alternativní školy typu Dalton nemají vlastní koncepci vzdělávání, ale jsou alternativní pro svou formu organizace vyučování. Obecné zásady výuky vycházejí z volnosti, samostatnosti a spolupráce. Součástí Daltonského plánu je i specifické pojetí hodnocení, kdy učitelé pro hodnocení žáků využívají kombinaci klasifikace, slovního hodnocení a slovního sebehodnocení žáků.

7. KLASIFIKACE

Klasifikace je formou kvantitativního školního hodnocení. Stále je převažující formou školního hodnocení v dnešní škole. Nese určitou zobecněnou hodnotící informaci pro celou řadu charakteristik žáka. Učitel klasifikací vyjadřuje nejen žákovy dovednosti a schopnosti, ale také jeho vyjadřovací schopnosti, mravní návyky, chování, jaký je vztah žáka k danému předmětu apod.

Ve využívání klasifikace jako hodnotícího prostředku lze jako u jiných forem hodnocení najít určitá pozitiva a naopak i negativa. Pozitiva klasifikace můžeme spatřovat v tom, že známka je ve škole nesporně významným symbolem úspěchu. Rodiče i ostatní veřejnost jsou na známky „zvyklí“ a vidí v nich úspěšnost svého dítěte. Zámka značně zjednodušuje vyjádření hodnocení a umožňuje srovnávání výkonů i chování. Jako matematický symbol dovoluje statistické zpracování. Klasifikační údaje jsou jedním z důležitých výstupů učitelovy pedagogické činnosti a známkou rychle získáváme motivační hodnotu.

Negativa klasifikace tkví v tom, že sice může známka odrážet stav vědomostí žáka, ale nepodává informace o jeho schopnostech socializace, kooperování, o snaze, pílí, tvořivosti, ojedinečnosti. Problematicnost klasifikace také spočívá v její neobjektivnosti. Každý učitel má nastavené jiné parametry pro „definici“ úspěšného žáka i jiné parametry pro splnění tzv. na jedničku apod. Z každodenní praxe zjišťujeme, že získá-li žák za určité znalosti, dovednosti známku, následně se k ní již málokdy vrací, aby se v daném učivu zlepšil, zdokonalil. Zámku většinou v rodině vnímají jinak, než ji vnímá sám učitel. Už ve třetí třídě začínají žáci „žít“ pro známky, počítají si jedničky, soutěží. Zámka se stává určitým produktem, který se je důležitým spíše pro počet a ne pro to, proč vznikl a za co vznikl. Zámka je velmi zjednodušenou formou hodnocení. Závažným důsledkem klasifikace je často ztotožnění nízkého výkonu se špatným výkonem, i když žák v rámci svých možností pracuje svědomitě. Normativní pojetí hodnocení vyjadřované klasifikací vede ve školní praxi k tomu, že nemůžeme vyjádřit individuální odlišnosti. (Kolář, Šikulová 2005, s. 82 - 83)

8. SLOVNÍ HODNOCENÍ

Slovní hodnocení je konkrétní slovní vyjádření o dosažené úrovni žáka ve vztahu k cíli vyučování a k možnostem žáka. Jde o kvalitativní posuzování žákova výkonu nebo chování vyjádřené formou slovní zprávy. Slovní hodnocení obsahuje nejen informace o dosažených výsledcích učení žáka, ale zahrnuje také postoje žáka, jeho úsilí a snahu. V tomto smyslu má slovní hodnocení vyšší informační hodnotu než samotná klasifikace a může žáka lépe motivovat. Za slovní hodnocení je považováno jakékoliv slovní (ústní, písemné) vyjádření učitele k učebnímu výkonu žáka. Patří sem nejen rozsáhlé slovní hodnocení pololetní nebo závěrečné, ale i např. poznámky učitele v sešitě žáků pod pravopisným cvičením („Kájo, v doplňování y, ý po tvrdých souhláskách jsi nechyboval, nezapomínej však, že na začátku vět píšeme velké písmeno.“).

Tato diplomová práce se dále zaměří výhradně na slovní hodnocení sumativní (pololetní a výroční).

Se slovním hodnocením jsou u nás zkušenosti od roku 1990, kdy několik škol, které se mezi prvními vydaly na cestu změny, požádalo ministerstvo školství o povolení experimentu. Místo známkování psali učitelé svým žákům nebo jejich rodičům kratší nebo podrobnější zprávy o tom, jak proběhlo uplynulé pololetí, jak probíhalo učení i chování žáka. Když se v roce 1993 opět sešli zástupci těchto experimentálních škol, aby si vyměnili zkušenosti, jednoznačným závěrem tohoto setkání bylo ještě větší utvrzení poznatku, že vzdělávání a slovní hodnocení k sobě neodlučitelně patří. Potvrzuje se tímto také myšlenka, že chceme-li učit jinak, učit „moderně“, musíme i jinak hodnotit.

Dnešní společnost se označuje za moderní, ale přesto stále hovoří o klasifikaci jako o nejvíce žádané formě hodnocení.

V další etapě probojování se slovního hodnocení mezi právoplatné formy hodnocení nejen průběžného hodnocení, ale i pololetního a závěrečného bylo legalizováno novelou vyhlášky o základní škole jako alternativní možnost ke známkování v 1. a 3. ročníku základní školy. Podmínkou však byl souhlas rodičů. Až teprve nový školský zákon dává 1. 1. 2005 tuto možnost jako rovnocennou s klasifikací pro všechny ročníky základních škol. (Stará 2006, s. 1)

Stejně jako u klasifikace skrývá slovní hodnocení nejen pozitiva, ale také určitá úskalí. Mezi výhody slovního hodnocení jistě patří určitá dialogičnost. Prostřednictvím této formy hodnocení se učitel obrací na žáka jako na partnera v rozhovoru, kterému sděluje,

v čem si žák vedl méně a v čem více. Co se učiteli líbí víc a co méně. Výhodou, zejména průběžného slovního hodnocení je, že reguluje žakovu učební činnost, ukazuje mu, kterých dílčích cílů již dosáhl a kterých doposud ne. Pomáhá žákovi v tom, že mu radí, jak doposud nedosažených cílů co nejrychleji a nejlépe dosáhnout. Odborníci i pedagogové vidí pozitiva slovního hodnocení zejména v tom, že podle nich žáka slovní hodnocení nestresuje, protože umožňuje klást hlavně důraz na pozitivní výsledky žáka a může ho povzbudit. Jak už jsme uvedli, obsahuje doporučení, jak dosáhnout lepšího výkonu. Slovní hodnocení snižuje riziko diskriminace slabších žáků. Umožňuje hodnotit výkony žáka v nejrůznějších situacích a etapách osvojování činností, dovedností a znalostí. Může tedy včas korigovat činnosti žáka. Naopak ale neumožňuje statistické zpracování, a tudíž není možné srovnávání žáků.

Po uvedení pozitiv slovního hodnocení nesmíme zapomenout na to, že jej můžou doprovázet i jisté problémy. Jedním z těchto závažných problémů je jistá časová náročnost, kdy učitel může, na základě časového presu, sklouznout k používání hodnotících schémat a kliše. Často také není jasné, komu je slovní hodnocení určené. Rodiče nemusí vždy dobře a jednoznačně rozumět formulacím učitelů. Slovní hodnocení může vyvolávat nebezpečí schématického typizování žáků (nálepkování). (Kolář, Šikulová 2005, s. 86)

8.1.Specifika slovního hodnocení

Slovní hodnocení se od tradiční klasifikace nesporně odlišuje. Podle A. Tomkové (2006, s. 16 – 17) má slovní hodnocení tato specifika:

1. Nabízí širší škálu hodnocení jako pětistupňová klasifikace. Poskytuje tak přesnější informaci o žakově práci pomocí slovních formulací, Vyhodnocení či konzultací chyb. Charakterizuje celkovou žakovu práci a nejen její výsledek. Slovní hodnocení by mělo pozitivně motivovat žáka a současně by mělo být objektivní a taktní, s důrazem na odstranění zjištěných nedostatků. Hodnocení kvalitativně zabezpečuje stostupňová škála procent.

2. Zachycuje pokrok v práci – neomezuje se jen na hodnocení právě vykonané práce, ale sleduje i pokrok žáka, nápravu předcházejících chyb, zlepšení v určitých činnostech, vzhledem k možnostem žáka.

3. Podává komplexní informaci – nezachytává jen výsledek práce, ale celkovou práci, snahu, přípravu, aktivitu žaka a poskytuje další informace, které známka nechává v anonymitě.

4. Aktivizuje učení se pro sebe – při slovním hodnocení je velmi důležitým faktorem silná motivace. V každém z nás je přirozený zájem o poznávání a všem nám je vlastní zvědavost. Každý z nás touží dosáhnout uznání za svoji práci. Jestliže si toto všechno učitel uvědomuje, ví, že má v rukách silnou „zbraň“ naučit dítě učit se ne pro známky, ale pro sebe a svoje potřeby.

5. Umožňuje pocit úspěchu – slovní hodnocení umožňuje zažít úspěch i méně prospívajícím žákům. Ocenit jeho pokrok, zlepšení, aktivitu, snahu...

6. Umožňuje častější a konkrétnější hodnocení – slovní hodnocení hodnotí celkovou práci žaka, nejen jej výsledky. Zachytává a hodnotí všechny aktivity žaka při vyučování prakticky každý den.

7. Mění komunikaci učitel – žák x rodič – rodič dostává konkrétnější informaci o práci svého dítěte. Žák ví přesně, v čem se má zlepšit, co se má doučit. Slovní hodnocení také umožňuje lepší zpětné vazby ze strany rodičů i žaka směrem k učiteli.

8.2.Kritéria a slovního hodnocení

Stejně jako u všech ostatních forem hodnocení, tak i u slovního hodnocení by měla být na jeho počátku tvorba kritérií, podle kterých je možné hodnocení vytvořit. Jestli se jich následně všichni účastníci hodnotícího procesu drží, nemělo by se hodnocení stávat neobjektivním. Uvádíme, že by se těchto kritérií měli držet všichni účastníci hodnotícího procesu a nesmíme zapomenout zdůraznit, že je důležité, aby všichni tito účastníci byli nejen zasvěceni do tématu kritérií pro tvorbu slovního hodnocení, ale aby se stali i jejich spolutvůrci.

Kritérium je popis nějaké složky práce neboli znak, který na práci chceme v nějaké kvalitě vidět. Kritéria nám pomáhají konkretizovat výkony žáků a jejich výsledků. Kritéria hodnocení musí vždy korespondovat se stanovenými cíli. Můžeme definovat pomocí klíčových (všeobecných) kompetencí, které jsou obecnými dlouhodobými cíli vzdělávání žáků. Navazují na sebe a žáci se v nich postupně rozvíjejí. (Kratochvílová 2011, s. 45)

Př. Ukázky klíčových kompetencí vymezených v ŠVP ZŠ Smržovka:

Kompetence k učení:

- Klademe důraz na čtení s porozuměním a práci s textem
- Klademe důraz na poslech s porozuměním
- Učíme žáky pracovat s informacemi – aby je uměli vyhledávat, třídit, používat, porovnávat, zařazovat....
- Nabízíme žákům různé zdroje informací a vedeme žáky k systematizaci a pochopení.....

Kompetence k řešení problémů

- Žákům zadáváme problémové úkoly, při nichž žáci kombinují informace z různých zdrojů.
- Vedeme žáky k vyhledávání informací na internetu, jejich třídění a využití
- Učíme žáky třídit informace
- Rozvíjíme schopnost vyhledat informace, třídit je a zaujmout kritický postoj (internet, knihovna, časopisy)
- Žáci mají možnost prezentovat výsledky svých projektů ve školním časopise, multimediální učebně.....

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky k vhodné komunikaci se spolužáky, učiteli a ostatními dospělými
- Učíme žáky projevit a obhájit vhodnou formou vlastní názor
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách i mezi třídami (společné akce)
- Dáváme žákům dostatečný prostor k vyjádření svého názoru (dětský parlament, podpora školního časopisu)
- Dáváme žákům prostor k vyjádření vlastního názoru
- Učíme žáky naslouchat názorům druhých a reagovat na ně.....

Kompetence sociální a personální

- Zajímáme se o názory, náměty a zkušenosti žáků
- Vedeme žáky k prozkoumávání pohledů a názorů odlišných od jejich vlastních
- Zadáváme úkoly, při kterých žáci spolupracují

- Umožňujeme žákům formulovat a hodnotit cíl úkolu a spoluvytvářet kritéria hodnocení
- Umožňujeme diferencované výkony dle individuálních schopností žáka
- Sledujeme úspěšnost žáků.....

Kompetence občanské:

- Vedeme žáky k respektování individuálních rozdílů (menšiny, národy)
- Učíme žáky znát svá práva a povinnosti
- Učíme děti reagovat v krizových životních situacích
- Vytváříme společenské povědomí
- Klademe důraz na environmentální výchovu
- Vedeme žáky k chápání a dodržování pravidel slušného chování
- Vedeme žáky k respektování potřeb a práv druhých.....

Kompetence pracovní:

- Učíme žáky ovládat různé nástroje, materiály... a manipulovat s nimi
- Vedeme žáky k zodpovědnému a sebekritickému postoji k volbě budoucího povolání
- Společně vypracováváme plán k volbě povolání
- Nabízíme žákům zájmové útvary a tím podněcujeme zájmovou orientaci žáků
- Výběrem volitelných předmětů a zájmových kroužků pomáháme žákům rozvíjet své schopnosti a dovednosti důležité pro profesní orientaci.....

V rozvoji klíčových kompetencí u žáků si musíme uvědomit, že je důležité rozvíjet jednotlivé etapy vzhledem k věku žáků i k jejich dosažené úrovni kompetencí. Od tohoto by se také měly odvíjet formulace kritérií pro hodnocení.

Kritéria lze ještě více konkretizovat pomocí očekávaných výstupů (specifických kompetencí). Očekávané výstupy jsou součástí učebních osnov. Učitel si pomocí výstupů stanoví dlouhodobé cíle a transformuje je do jazyka žáků. V této fázi může učitel vytvářet kritéria společně s žáky, kdy je žákům plně jasný cíl nastávající činnosti a díky srozumitelnosti popisu cíle tak žáci vytvořeným kritériím rozumí a mohou je i sami vytvářet. (Kratochvílová 2011, s. 47)

Př. Sada kritérií pro výstup školního vzdělávacího programu v předmětu český jazyk pro 1. ročník:

Výstup: píše správně písmena abecedy	
Kritérium	Indikátor (ukazatel osvojení) nejvyšší kvality
Tvar	Písmena a číslice mají správný tvar
Poměr částí písmen	Poměr jednotlivých částí písmene je správný (správně velká hlavička...)
Sklon	Písmena mají správný sklon (nenapadají na stranu,...)
Přítlak	Písmena jsou napsaná lehce (nejsou vyryta)

Tabulka 2 - Sada kritérií pro výstup školního vzdělávacího programu v předmětu český jazyk pro 1. ročník ZŠ.

Jak bylo nastíněno výše, kritéria mohou být tvořena učitelem, kdy učitel předem vytvořená kritéria žákům komplexně předloží. Tato strategie je značně vhodná jako určitý model pro tvorbu dalších, následujících kritérií. Na kritériích předložených učitelem se žáci učí jim porozumět a vytvářej je samostatně. Dalším způsobem tvorby kritérií je jejich tvorba přímo před zraky žáků, kdy se učí jejich postupu vytváření. Žáci sledují hledání a formulování kritérií, mohou sledovat učitelovo uvažování. Zjišťují, že k úplnému znění kritérií se přichází postně a někdy i velmi pomalu. Předposlední možností tvorby kritérií pro hodnocení je společná tvorba učitele s žáky. Učitel cíleně spolupracuje se žáky, poskytuje jim prostor pro jejich vyjádření a současně náměty žáků koriguje, aby zajistil odpovídající počet kritérií a vystihnoutí podstatných hodnotících znaků. Poslední možností vytváření hodnotících kritérií je jejich vytvoření samotnými žáky. Je jistě nesmírně důležité, aby žáci byli k této tvorbě vedeni od 1. ročníku. Ne vždy tomu tak je. Jejich kompetence jmenovat kritéria se s věkem a zkušenostmi neustále zdokonalují. (Kratochvílová 2011, s. 50 - 51)

8.3.Vodítka pro tvorbu slovního hodnocení

Odvozená pravidla

- 1) Oslovíme toho, k jehož práci se vyjadřujeme – tím dáváme najevo, že učení je jeho záležitostí i jeho zodpovědností.
- 2) Vysvětlení důvodu, proč je žák hodnocen – např. konec školního roku.
- 3) Nejprve vyhledáme a popíšeme to, co se podařilo.
- 4) Formulujeme jasně a srozumitelně.
- 5) Všimáme si podstatných věcí, které se vztahují k cílům, jež jsou součástí kritérií.
- 6) Nepoužíváme nálepky, nesrovnáváme s druhými.
- 7) Popisujeme, co vidíme, slyšíme, ne co si o tom myslíme.
- 8) Snažíme se o co největší objektivitu.
- 9) Popisujeme konkrétně to, co se nepodařilo.
- 10) Ukázat cestu ke zlepšení.
- 11) Závěr s podpisem.

8.4.Čeho se vyvarovat při tvorbě slovního hodnocení

Nálepkování

Nálepkováním myslíme určité zobecnění charakteristiky člověka. Nálepky nevznikají z ničeho nic. Většinou jim předchází opakovaný výskyt určitého chování (nepořádnost, nedochvilnost, pořádnost, dochvilnost). Nálepky mají většinou podobu přídavných jmen nebo podstatných jmen. Mnozí si nejčastěji představí pod pojmem nálepka negativní pojem, ale nesmíme zapomenout na nálepkování formou pozitivních slov, které s sebou také nesou jistá rizika. Pozitivní nálepky mohou v jejich nositelích vyvolávat strach ze zklamání očekávání (Sluníčko třídy – nesmím se mračit, vždyť jsem byl označen za sluníčko třídy.).

Srovnávání

To, co pro úspěšnost jakékoliv naší činnosti nepotřebujeme, je hodnocení kvalit či nedostatků naší osoby a veřejné srovnávání naší osoby s osobami druhými. Člověk, který používá hodnocení tímto způsobem, se jednoznačně řadí do mocenské, nadřazené pozice. Srovnávání ve školním hodnocení stále bohužel patří mezi běžné. Snahy o jeho minimalizování až odstranění však směřují kupředu.

Kritika nedostatků

Při kritice nedostatků jsou nejčastěji používány nekonstruktivní výrazy: neumíš, nedovedeš, nemáš, nemůžeš apod. Když žák skutečně něco neumí, je lepší naznačit, že může své výkony za jistých okolností změnit, např.: Teď ještě neumíš, ale když... Poskytnout jakýsi návod k tomu, aby žák „již uměl“.

Přehánění a zveličování

I když by se dalo říci, že přehnanost a zveličení může vypadat pozitivně (a mnoho lidí to tak i vnímá) staví se spíše na stranu alibismu a snahy se zavděčit. Tudíž ji řadíme mezi rizika v psaní slovních hodnocení.

Záměna hodnocení žáka s hodnocením jeho činnosti

Některé prameny uvádějí, že slovní hodnocení by nemělo obsahovat hodnocení osobnosti žáka. Osobnostní rysy však ovlivňují veškerou činnost žáka a každého z nás. V tomto případě ale myslíme, že bychom neměli popisovat vlastnosti činností jako vlastnosti žáka („Jsi dobrý“, „Jsi pracovitý“, apod.), ale vyjádřit myšlenku vhodněji („Umíš dobře...“, „Tvá pracovitost se projevila....“, apod.).

Zrádná pochvala a osobní postoje

Pochvala je jedna z nejdůležitějších forem odměny žáka ve škole i v rodině, ale jen tehdy, je-li adekvátní k vykonané činnosti. Mnoho učitelů a rodičů ani nenapadne, že by mohla mít i negativní dopad. Připomeneme-li negativum klasifikace učení se pro známky, může nastat naprosto stejný problém u pochval, kdy se žák bude učit hlavně pro pochvalu. Žáci totiž v pochvale spatřují nejen dvě hlavní funkce (motivační a informační), ale vidí v ní i třetí funkci, a to vyjádření osobního vztahu učitele k sobě samému.

Vyvarování se osobních postojů, kdy používáme např. „Líbí se mi...“, „Mám Tě ráda.“, apod., směřuje k objektivnosti hodnocení. Využíváním například uvedených příkladů výše zpochybňujeme naprosto celé dílo slovního hodnocení, jako dílo subjektivní.

II. METODOLOGIE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Cílem výzkumného šetření bylo identifikovat názory na problematiku slovního hodnocení z pohledu učitelů, rodičů a žáků 1. stupně Základní školy Smržovka.

Na úvod metodologické části naší práce nejprve uvedeme charakteristiku školy, na které jsme realizovali výzkumné šetření. Zaměříme se také na způsoby hodnocení žáků na této škole. Dalším bodem metodologické části bude teoretický náhled na formy vědecko-výzkumných diagnostických metod, které jsme si zvolili pro realizaci našeho výzkumného šetření. Uvedeme způsob zpracování dat. Na závěr konkretizujeme vybraný výzkumný vzorek.

9. CHARAKTERISTIKA ZŠ SMRŽOVKA

Výzkumné šetření probíhalo na Základní škole ve Smržovce. Škola je plně organizovaná základní škola s devíti postupnými ročníky. Navštěvuje ji cca 300 dětí, které jsou organizované do dvou stupňů. První stupeň navštěvují děti 1. -5. ročníku, druhý děti 6. – 9. ročníku. V každém ročníku je zpravidla po 1-2 třídách. V budově I. stupně bychom našli kmenové třídy, školní družinu se třemi odděleními, školní jídelnu a tělocvičnu. V budově II. stupně jsou kromě kmenových tříd, kanceláře vedení školy, školní dílny, cvičná kuchyňka, keramická dílna, knihovna, odborné pracovny cizích jazyků, hudební výchovy, výtvarné výchovy, přírodopisu, informatiky a společná učebna fyziky a chemie. Obě budovy školy se nachází v příjemném prostředí v bezprostřední blízkosti přírodě. Škola má chvályhodné materiální vybavení. Velké množství učebnic a učebních textů. Kvalitní kopírovací zařízení a technické vybavení. Počítačovou síť rozvedenou do všech učeben a kabinetů.

Odborná a pedagogická způsobilost učitelského sboru je ovlivněna věkovým složením učitelského sboru. Mladý učitelský sbor tvoří cca 20 pedagogických pracovníků. Učitelé, kteří nejsou kvalifikováni, si svou kvalifikaci doplňují. Všichni pedagogičtí pracovníci se v průběhu školního roku zapojují do DVPP (další vzdělávání pedagogických pracovníků), aby rozšířili své znalosti, obohatili své zkušenosti a nechali se inspirovat novinkami v oblasti pedagogické práce. Každým rokem absolvuje celý pedagogický sbor výjezdní vzdělávání zaměřené na týmovou spolupráci a nové výukové metody. Celý sbor absolvoval vzdělávání v rámci SIPVZ, vzdělávání s výpočetní a komunikační technologií

je zajišťována přes koordinátora ICT (informační techniky). Vedení školy je dvoučlenné: ředitelka školy a její zástupce. Škola má dva koordinátory ŠVP) školního vzdělávacího programu). Na škole pracuje asistent pedagoga u tělesně postiženého žáka. Škola je zapojena do projektu EU (Evropské unie) Praktický výcvik v posuzování kvality ve vzdělávání, pedagogové prvního stupně prošli školením Tvořivé školy. Škola je zapojena do projektů: Školy v pohybu, Rodiče vítáni a EU (Evropská unie) peníze školám.

Školu navštěvují žáci nejen z města ale i z okolí. Žáci navštěvují školu rádi. Škola jim nabízí široký výběr zájmových kroužků, mimoškolních aktivit, možnost účasti na různých sportovních i vědomostních soutěžích. Žáky také každoročně čeká několik celoškolních akcí, kde se snaží pracovníci školy zapojit také rodiče.

Dobrá spolupráce s rodiči stojí v popředí zájmu školy. Snaží se školu co nejvíce veřejnosti otevřít, o dění ve škole co nejlépe informovat, a to jak prostřednictvím tisku či internetových stránek, tak formou osobních setkání v rámci třídních schůzek a konzulačních hodin. O dění ve škole se pravidelně informuje v místním tisku Smržovský zpravodaj, škola vydává školní časopis GEŠ (Galerie elity školy), základní údaje o chodu školy jsou na internetových stránkách. Každá třída má své vlastní internetové stránky. Prezenci školy na veřejnosti a spolupráci s rodiči rozvíjí při projektu škola jinak – den otevřených dveří, ve spolupráci s RS pořádá školní ples, který slouží k neformálnímu setkávání. Několikrát v roce jsou rodiče zváni na třídní a konzulační schůzky. Každý rodič má možnost po vzájemné dohodě s vyučujícími navštívit jakoukoliv hodinu a dohodnout si i konzultaci. Výchovné problémy dětí, pochvaly či problematiku volby povolání lze konzultovat s výchovným poradcem, metodikem prevence. Na škole pracuje rodičovské sdružení, které organizuje během roku zajímavé aktivity pro žáky. Rodičovské sdružení úzce spolupracuje s pedagogickým sborem. Žáky zastupuje žákovský parlament, který je volen spolužáky a to vždy od 4. - 9. třídy. Parlament pracuje samostatně pod dohledem výchovného poradce, schází se pravidelně a vyjadřuje se k dění ve škole, zprostředkovává dotazy svých spolužáků, tlumočí připomínky, poukazuje na vzniklé problémy. (ŠVP ZŠ Smržovka 2008, s. 4 – 6)

10. ŠVP ZŠ SMRŽOVKA A ŠKOLNÍ HODNOCENÍ

Pravidla pro hodnocení žáků

Hodnocení je prostředkem, jak žáky orientovat, motivovat v dalším rozvoji. Soustředíme se na individuální pokrok každého žáka. Respektujeme cizince, jejich kulturní odlišnosti, jazykovou vybavenost a připravenost na vzdělávání v českém jazyce. Těmto dětem vytváříme podmínky pro splnění očekávaných výstupů v rámci jejich možností. V případě nutnosti vytváříme těmto dětem individuální vzdělávací plán. Podmínkou pro průběžné klasifikování výkonu je vždy důkladné procvičení dané oblasti. Žákům dopředu poskytujeme hodnotící kritéria, aby věděli, jak bude jejich výkon posuzován. Při klasifikaci nehodnotíme osobu žáka, ale konkrétní ověřovaný problém. Cílem a základem každého hodnocení je poskytnout žákovi zpětnou vazbu, tj. co se naučil, zvládnul, v čem se zlepšil, v čem chybí a jak postupovat dále. Velký důraz klademe na žákovo objektivní sebehodnocení přiměřené věku.

Způsoby hodnocení žáků na prvním stupni

Pro hodnocení žáků všech ročníků prvního stupně používáme kombinaci slovního a klasifikačního způsobu hodnocení. Každý žák je pololetně písemně informován o svém výkonu při práci ve škole. Slovní hodnocení podává žákovi zpětnou vazbu o dosažení osobních pokroků při osvojování konkrétních dovedností, znalostí, návyků, eventuálně jaké nedostatky by měl odstranit. V průběhu vyučovacího procesu se využívá slovní hodnocení převážně ústní formou. Zároveň dbáme na vlastní sebehodnocení žáků.

Hodnocení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Při hodnocení a klasifikaci vychází učitel z doporučení a závěrů PPP a hodnocení je vždy zcela individuální. Žáka hodnotíme s ohledem na jeho možnosti a schopnosti, posuzujeme jeho individuální pokrok. Žáci integrovaní na základě doporučení Pedagogicko-psychologické poradny nebo jiného Speciálně pedagogického centra jsou vzdělávání i hodnoceni na základě plnění Individuálního vzdělávacího plánu. Po domluvě školy, rodičů a při doporučení poradenského zařízení mohou být v některých předmětech hodnoceni slovně. Toto slovní hodnocení je formulováno formou dopisu od učitele.

Základní pravidla pro použití slovního hodnocení

- Učitel hodnotí osobní pokrok žáka, porovnává jeho aktuální výkon s předchozími výsledky práce.
- Slovní hodnocení musí být dostatečně konkrétní a soustředěné převážně na žákův výkon.
- Hodnocení je zaměřeno na poskytování zpětné vazby o průběhu a výsledku činnosti žáka během určitého časového období.
- Hodnocení je vždy osobní, adresné k žákovi.

Základní pravidla pro použití klasifikace

- Prospěch žáka v jednotlivých vyučovacích předmětech je klasifikován stupni: 1 – výborný, 2 – chvalitebný, 3 – dobrý, 4 – dostatečný, 5 – nedostatečný.
- Znamka z vyučovacího předmětu nezahrnuje hodnocení chování žáka.
- Do klasifikace se promítá hodnocení úrovně dosažených vědomostí, dovedností, práce s informacemi, úroveň komunikace a tvořivost žáka. Učitel na začátku školního roku informuje žáky o vyváženosti jednotlivých složek hodnocení ve svém předmětu.
- Hodnocení probíhá průběžně v celém časovém období a výsledná známka je stanovena na základě dostatečného množství různých podkladů.
- Klasifikuje se vždy jen dostatečně probrané a procvičené učivo.
- Po dohodě s vyučujícím má žák možnost si opravit případné neúspěšné hodnocení.
- Skupinová práce se nehodnotí známkou, žák je hodnocen pouze za individuální výkon.
- Žáci mají možnost navrhnout učiteli způsob, jakým prokáží zvládnutí dané látky.
- Souhrnné písemné práce zapisují vyučující s patřičným předstihem do třídní knihy. Na jeden den je možno naplánovat jen jednu souhrnnou práci. Kontrolní práce v rozsahu 5 – 10 minut se do přehledu písemných prací nezaznamenávají.
- Všechny souhrnné písemné práce, testy... jsou vždy předem oznámeny žákům.

Kritéria hodnocení

- zvládnutí očekávaných výstupů žáka v jednotlivých vyučovacích předmětech
- utváření a rozvoj klíčových kompetencí se zohledněním individuálních rozdílů žáků

V charakteristice každého předmětu jsou obsažena specifická kritéria hodnocení pro daný předmět.

Jsme si vědomi individuálních rozdílů žáků, proto jejich dovednosti a vědomosti ověřujeme různými formami, abychom poskytli možnost úspěchu všem žákům.

Kombinace, kterými ověřujeme vědomosti a dovednosti žáků:

- písemné práce
  - ústní projev
  - zpracování referátů a prací k danému tématu
  - domácí úkoly
  - praktické a pohybové zkoušky
  - samostatná aktivita
  - modelové a problémové úkoly
- iniciativa při nepovinných úkolech apod. (ŠVP ZŠ Smržovka 2008, s. 456 – 457)

11. POUŽITÉ METODY A ANALÝZA SBĚRU DAT

Výzkumná část byla založena především na dotazníku, a proto jsme se zpočátku opírali o publikaci Základy empirického výzkumu pedagogických jevů J. Pelikána (2007) a o knihu Úvod do pedagogického výzkumu od P. Gavory (2010).

11.1. Explorativní metoda

Sám název pochází z latinského slova „exploro, explorare“, jež si můžeme do češtiny přeložit jako vytěžování informací z vyjádření samotné sledované osoby, které při použití tohoto přístupu říkáme respondent. Předností této metody je její dostupnost. Problematickou této metody je validita, kdy respondent nemusí vždy odpovídat podle pravdy. Odpovědi může určitým způsobem stylizovat. Musíme si být tedy vědomi, že výsledky šetření mohou být na základě nepravdivých odpovědí zkreslené. Mezi explorativní výzkumné metody se řadí dotazník, anketa, autobiografie, rozhovor a беседа. My jsme si zvolili pro své výzkumné šetření metodu rozhovoru a dotazníku, kdy na základě rozhovorů s učiteli prvního stupně, vznikly dotazníky pro učitele, žáky a jejich rodiče.

11.2. Dotazník

Podstatou každého dotazníku je zjištění dat o respondentovi, ale i jeho názorů a postojů k problémům, které dotazujícího zajímají. Dotazník může mít formu jednoduchých otázek, na které respondent odpovídá odpovědí typu „ano“, „ne“, „nevím“, případně jsou otázky položeny tak, že si z nich dotazovaný vybírá pro sebe nejpříjemnější alternativu.

Přednosti dotazníku spočívají v jeho snadnosti administrace a v jeho anonymitě. Negativní stránka dotazníku souvisí již s výše uvedenými problémy explorativních metod, a to se subjektivitou, kdy respondenti nemusí odpovídat úplně pravdivě i tehdy, že dotazník je anonymní. Validita dotazníku spočívá v tom, že se člověk může chtít „dělat lepším“. Formulace a výběr předem stanovených odpovědí také může odpovědi respondentů zkreslovat, protože v dané situaci je dotazovaný nucen „zakroužkovat“ jednu z nabízených odpovědí, i když s ní úplně nesouhlasí. To se však nemůže stát v případě, kdy má respondent možnost volné výpovědi. Zpracovávání volných výpovědí však už není tak snadné a přesné, jako u uzavřených otázek.

Typy otázek v dotazníku zle rozdělit na uzavřené, polouzavřené a otevřené. V uzavřených otázkách si respondent musí vybrat jednu z nabízených variant. Tento typ otázek jsem zvolila v dotaznících pro žáky a jejich rodiče. Polouzavřené otázky jsou otázky nabízející respondentovi návrh odpovědi nebo mu umožňují prostor pro vlastní odpověď. Otevřené otázky nenabízejí žádnou variantu odpovědi a ponechávají respondentovi plnou volnost pro samostatné vyjádření. Kombinaci všech tří typů otázek jsme zvolili pro učitelské dotazníky. (Gavora 2010, s. 121 - 213)

V našem dotazníku jsme získávali údaje převážně subjektivní povahy. Některé položky byly zvoleny shodně, aby bylo možné výsledky šetření porovnat. Naopak některé položky byly určeny jen pro danou skupinu, aby bylo možné hlouběji proniknout do vnímání slovního hodnocení a klasifikace specifickou skupinou (učitel, žák, rodič). Z tohoto důvodu byly také v dotaznících pro učitele a rodiče použity otevřené i uzavřené položky.

11.3. Analýza sběru dat

Před zahájením přímého výzkumu proběhl tzv. předvýzkum, kdy byly jednotlivé dotazníky rozdány vždy 2 respondentům z každého výzkumného vzorku. Na základě toho prošly všechny tři dotazníky dalšími úpravami. Položky, které nesplňovaly požadavek jednoznačnosti, jsme přepracovali. Následně probíhal vlastní výzkum.

Výzkumné šetření je rozděleno na tři části. První část se zabývá postojem **žáků** prvního stupně od 2. do 5. ročníku vybrané základní školy ke slovnímu hodnocení, jakožto hodnocení pololetnímu a závěrečnému. Jako výzkumnou metodou byl zvolen dotazník obsahující uzavřené otázky pro jeho snadné vyhodnocení a možnost přehledného srovnání údajů. V úvodní části dotazníku se snažíme získat identifikační sociologické údaje, informující nás o respondentech z hlediska pohlaví a ročníku, který navštěvují. Druhá část dotazníku je potom explicitně zaměřena na zkoumaný problém, tedy, zajímal nás žákův osobní názor a pohled na pololetní a závěrečné slovní hodnocení ve srovnání s hodnocením formou klasifikace. Žákům byly administrovány dotazníky jejich třídními učiteli, s nimiž byly předem probrány postupy vysvětlení jednotlivých otázek žákům, aby nedošlo k přeformulování otázek nebo k jejich zkreslení. Učitel žáky nejdříve nechal v tichosti si přečíst průvodní dopis dotazníku. Potom, co si samostatně žáci průvodní dopis přečetli, přečetl jim učitel dopis ještě jednou. Společně si vysvětlili význam jednotlivých slov

(slovní hodnocení, názor, výzkum) a následně kompletního textu. Když se žáci dostatečně seznámili s tím, proč a jak mají dotazník vyplňovat, začal učitel žákům předčítat postupně za sebou jednotlivé otázky i nabídky odpovědí. Nechybělo vysvětlení jednotlivých otázek. Celkové věnování se vysvětlování a vyplňování dotazníků netrvalo déle jak 10 - 15 minut. Dotazník pro žáky tvořilo celkem 10 otázek (viz příloha A).

Druhá část výzkumného šetření se zabývá postojem **rodičů** vybraných žáků k pololetnímu a závěrečnému slovnímu hodnocení ve srovnání s klasifikací, kdy za každého žáka odpovídal jeden z rodičů. První část dotazníku, stejně jako u dotazníku pro žáky, zkoumala též sociologické údaje respondenta. Druhá část pak obsahovala otázky jak uzavřené, tak i dvě otevřené. Otázky byly zaměřeny na postoj, či pohled rodičů na slovní hodnocení a klasifikaci v rámci pololetního a závěrečného slovního hodnocení jejich syna/ dcery. Rodičům byly zaslány dotazníky přes jejich děti, přičemž byli požádáni prostřednictvím týdenních plánů o jejich vyplnění. V žádosti nechybělo zdůraznění, že vyplnění dotazníků je dobrovolné. Rodiče žáků ochotně dotazníky vyplnili hned do druhého dne, kdy dotazníky poslali zpět do školy po svých dětech. Dotazník pro rodiče tvořilo celkem 15 otázek (viz příloha B).

Třetí část výzkumného šetření se zabývá názory a postoji **učitelů** k tvorbě a smysluplnosti pololetních a závěrečných slovních hodnocení. První část dotazníku pro učitele má za úkol zjistit také jako v předchozích dvou dotaznících sociologické údaje respondentů. Pohlaví, věk a dobu vykonávané praxe. Druhá část dotazníku se věnuje zkušenostem učitelů s tvorbou slovních hodnocení. Zjišťuje, jak se učitelé cítí dostatečně pro tvorbu slovních hodnocení vyškoleni a informováni. V čem vidí na základě své praxe pozitiva a negativa slovního hodnocení. Zda se řídí zásadami pro tvorbu slovních hodnocení. Dotazníky byly učitelům administrovány osobně bez vysvětlení jednotlivých otázek. Dotazník pro učitele tvořilo celkem 14 otázek (viz příloha C).

12. ZPRACOVÁNÍ ÚDAJŮ

Odpovědi žáků a jejich rodičů jsme statisticky zpracovali podle jednotlivých skupin. Procentuální vyjádření jsme získali pomocí výpočtu relativní četnosti:

$$\% = \frac{m}{n} \times 100$$

m – část souboru, kterou chceme vyjádřit v procentech

n – celý výběr souboru

Odpovědi u otevřených otázek jsme zpracovávali tak, že jsme se je snažili nejprve seřadit do širších kategorií a dále je potom seřadit do menších celků.

Vzhledem k nízkému počtu dotazovaných učitelů jsme jejich odpovědi uváděli číselným počtem odpovídajících.

13. VÝZKUMNÝ VZOREK

Učitelé prvního stupně ZŠ Smržovka

Učitel je jeden ze základních činitelů vzdělávacího procesu, profesionálně kvalifikovaný pedagogický pracovník, spoluzodpovědný za přípravu, řízení, organizaci a výsledky tohoto procesu. K výkonu učitelského povolání je nezbytná pedagogická způsobilost. Tradičně byl učitel považován za hlavní subjekt vzdělávání, zajišťující ve vyučování předávání poznatků žákům. Současné pojetí učitele, vycházející z rozšířeného profesionálního modelu, zdůrazňuje jeho subjektivně-objektivní role v interakci se žáky a prostředím. Učitel spoluvytváří edukační prostředí, klima třídy, organizuje a koordinuje činnosti žáků, řídí a hodnotí proces učení. Stoupá význam sociálních rolí učitele v interakci se žáky, v týmu učitelů, ve spolupráci s rodiči a komunitou. (Průcha, Walterová, Mareš 2003, s. 261)

Do šetření bylo zahrnuto 6 učitelů, z toho 5 žen a 1 muž.

Žáci 2. až 5. ročníku ZŠ Smržovka

Žáci spadající do kategorie mladšího školního věku. Věkově přibližně od 7 do 10 let. Žáci 1. ročníku se tohoto výzkumu nezúčastnili, protože jsme dospěli k názoru, že dotazníky byly pro tyto žáky příliš složité a slovní hodnocení nemají dostatečně zažité.

Do šetření bylo zahrnuto celkem 111 žáků.

Rodiče žáků 2. až 5. ročníku

Rodičem myslíme člověka, který je zodpovědný za žáka. Člověka, který se o něho stará, vychovává jej, vede, zajišťuje mu potravu, obydlí, atd. V našem výzkumu se za žáka vyjadřoval jeden rodič.

Do šetření se zapojilo 90 rodičů žáků.

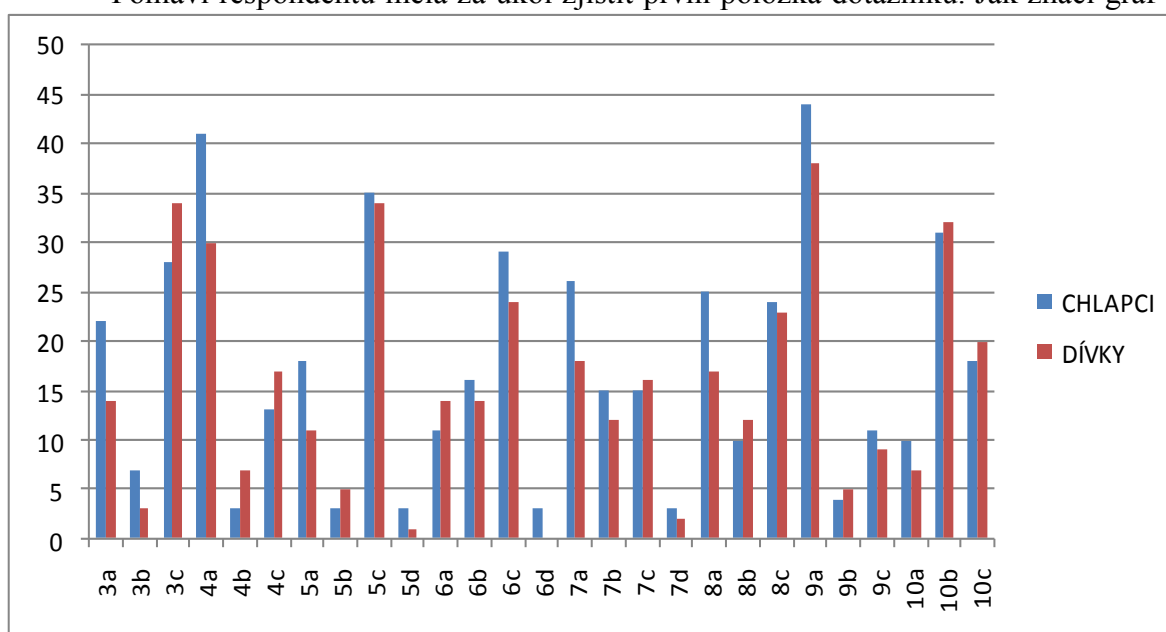
III. VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ A DISKUSE

14. NÁZORY ŽÁKŮ NA SLOVNÍ HODNOCENÍ

V první části výzkumného šetření se budeme zabývat výsledky názorů žáků na slovní hodnocení.

Dotazovaných žáků bylo celkem 111. Z toho 52 dívek a 59 chlapců. Celkové rozdělení žáků podle pohlaví odpovídá cca půl na půl. Toto rozdělení odpovídá i jednotlivým ročníkům.

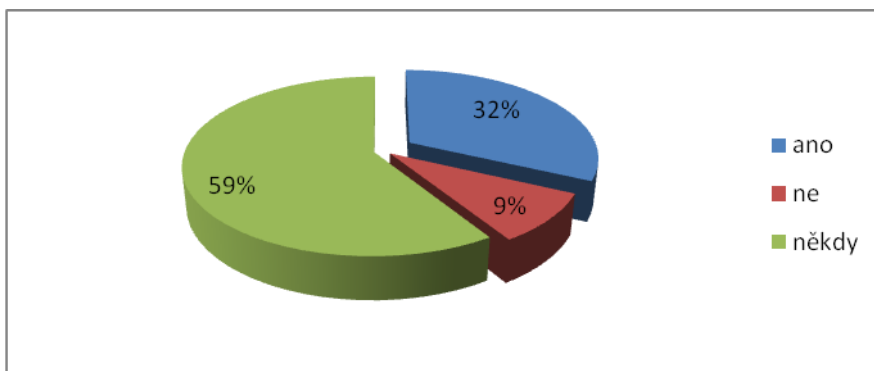
Pohlaví respondentů měla za úkol zjistit první položka dotazníku. Jak značí graf č.

Graf č. 1 – Pohlaví žáků a jeho vliv na odpovědi.

1, nemělo pohlaví respondentů stěžejní vliv na odpovědi. Větší výkyv můžeme spatřovat pouze v odpovědích 3a, 4a, 5a, 7a a 8a.

Otázka č. 3: Chodíš do školy rád?

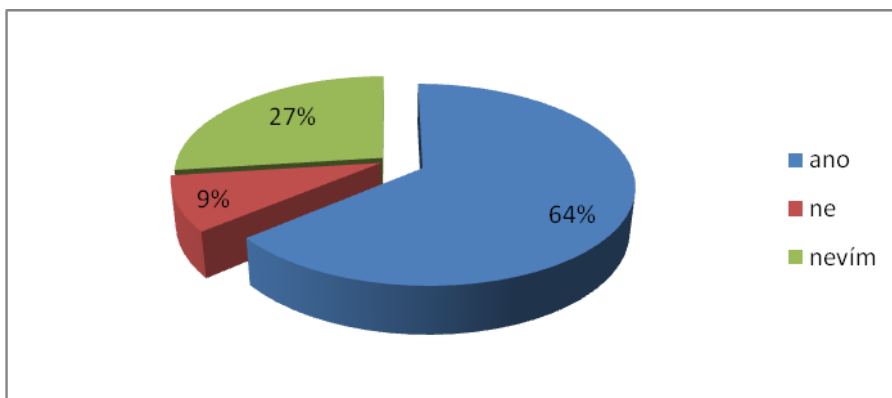

Graf č. 2 – Chodí žáci do školy rádi?

Cílem třetí otázky bylo navázání kontaktu s respondentem jednoduchou a velmi běžnou otázkou. Většina respondentů volila odpověď někdy, a to 65 respondentů ze 111. Odpověď ano volilo 36 respondentů. Odpověď ne volilo více chlapců než dívek, přesně pak 7 chlapců a 3 dívky.

Můžeme se domnívat, že odpověď někdy, vycházející jako nejběžnější, je známkou toho, že respondenti nebyli ovlivněni učitelem, aby odpovídali ano, ale spíše jim byla otázka podána bez jakéhokoliv ovlivnění. Žáci jsou svým třídním učitelem vždy více či méně ovlivněni. Dalo by se tedy předpokládat, že objevil-li by se při pokládání otázky žákům v učiteli jistý alibismus, odpověď ano by získala mnohem více hlasů. Z toho si můžeme vyvodit, že se učitelé drželi pokynů při zadávání otázky žákům a žáky opravdu neovlivňovali, protože při zadávání pokynů učitelům nám šlo hlavně o to, aby učitelé žáky naprosto v ničem neovlivňovali.

Otázka č. 4: Máte ve třídě jasně daná pravidla pro hodnocení výkonů Vaší práce?

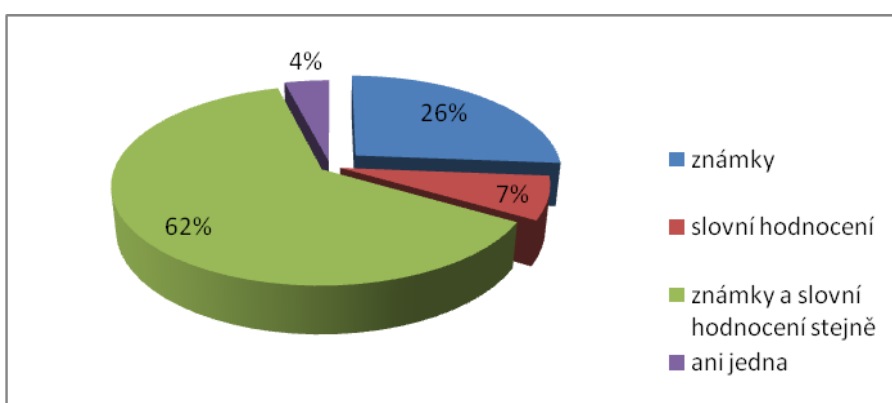

Graf č. 3 – Jasně daná pravidla pro hodnocení výkonů žákovských prací.

Otázka č. 4 měla odhalit, zda si je respondent vědom, za co a jak je učitelem jeho výkon práce, ať už průběžný nebo výsledný, hodnocen. Více než polovina žáků se shodla na tom, že vědí, co a jak jejich učitel hodnotí na výkonu jejich práce.

V teoretické části jsme uváděli, že zapojení žáků do hodnotícího procesu je nesmírně důležité. A to pro rozvoj schopnosti hodnocení spolužáků, hodnocení učitelů a vlastního sebehodnocení. Podílí-li se žák na celkovém procesu hodnocení, je mu i naprosto zřejmé, „za co“ je hodnocen. Na první pohled by se mohlo zdát, že velké procento žáků ví, za co je hodnoceno, přesto si myslíme, že by mělo být daleko vyšší.

Otázka č. 5: Jaká forma pololetního a závěrečného hodnocení Tě nejvíce motivuje?

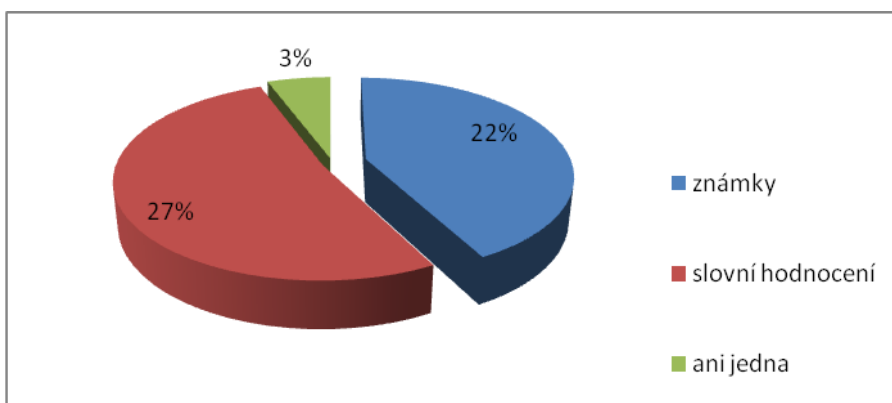
Graf č. 4 – Hodnocení a jeho motivace. - žáci

Pátá otázka byla zaměřena na motivaci, kterou zmiňujeme v teoretické části práce jako jednu ze stěžejních „pohonů“ výkonů člověka. Slovo motivace jako pojem je však pro respondenty stále abstraktní a bylo tedy nutné, aby jim jej vysvětlil jejich třídní učitel. Více jak polovina respondentů zvolila variantu c, z které vyplývá, že respondentům

nezáleží na tom, zda dostali slovní hodnocení nebo známky. Podle nich má pro ně slovní hodnocení stejný význam jako známky, což neoznačuje ani jednu z forem hodnocení jako zbytečnou.

Tímto výsledkem bychom také mohli spatřovat určitá pozitiva ve vzájemném propojení těchto forem hodnocení.

Otázka č. 6: Jaká forma pololetního a závěrečného hodnocení Tě nejlépe informuje o tom, v čem a jak se Ti vede a v čem a jak se máš zlepšit?

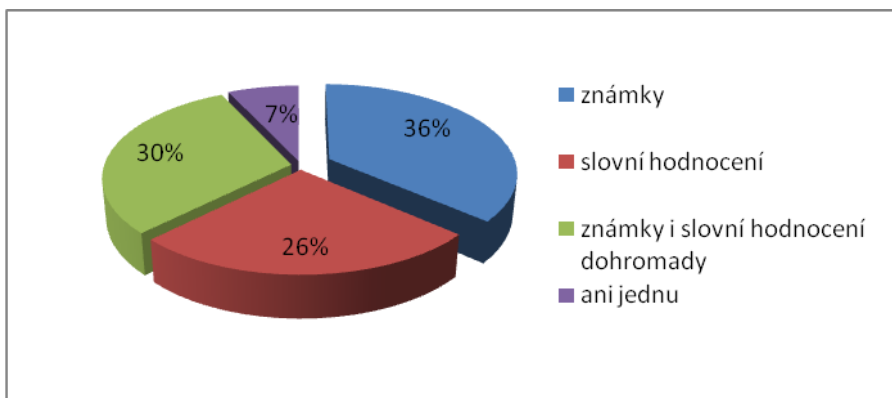

Graf č. 5 – Informující vlastnost hodnocení. - žáci

V grafu č. 5 můžeme vidět, že necelou polovinu respondentů informují známky a slovní hodnocení naprosto stejně. Jednoznačně pro slovní hodnocení je 27% žáků a jednoznačně pro známky je 22% žáků.

Budeme-li stavět na pozitivěch slovního hodnocení oproti klasifikaci, kdy je možné prostřednictvím něho žákům vysvětlit pokroky a nedostatky na konkrétních příkladech, mohli bychom předpokládat, že budou žáci volit hlavně odpověď b. Jenže čtení textu a jeho porozumění je pro žáky nesmírně složitou dovedností. Znamka pro žáka sice není konkrétní informace, ale je pro něj rychlejší a zařaditelnější.

Otázka č. 7: Jakou formu pololetního a závěrečného hodnocení máš radši?

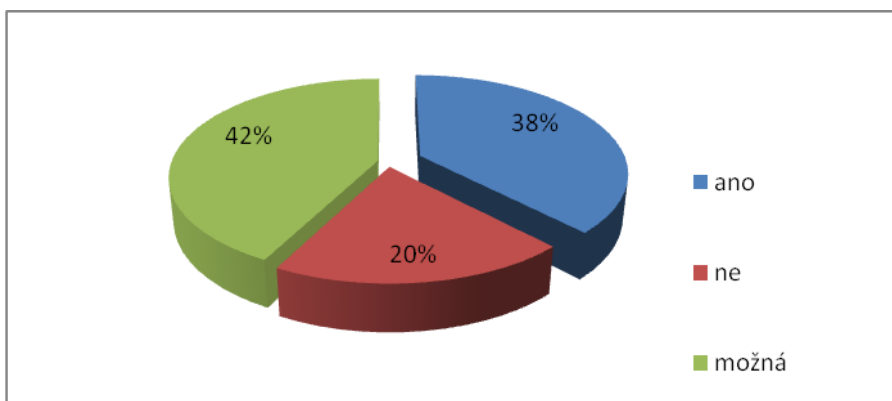

Graf č. 6 – Oblíbenost forem hodnocení.

Výsledek odpovědí, který jasně uvádí graf č. 6, je velmi nejednoznačný. Ani jedna z forem hodnocení není mezi respondenty jednoznačně oblíbenou. Znamky sice mají největší procentuální hodnotu, ale kombinace slovního hodnocení se známkami a samotné slovní hodnocení je za nimi v blízkém závěsu.

Můžeme si tedy myslet, že slovní hodnocení má na této škole své právoplatné místo.

Otázka č. 9: Kdybys dostával/a na vysvědčení jenom slovní hodnocení, učil/a by ses více?

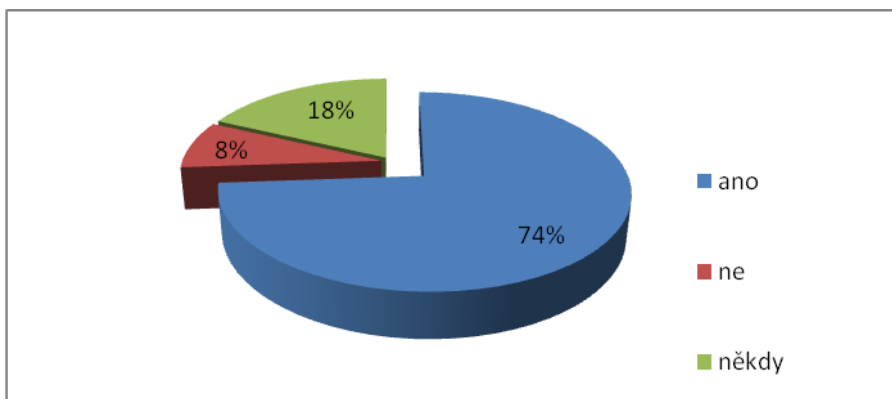

Graf č. 7 – Učili by se žáci více, kdyby dostávali pouze slovní hodnocení?

Otázkou č. 9 bylo za úkol zjistit, zda by respondenty slovní hodnocení motivovalo natolik, že by se učili více, než když jsou hodnoceny oběma formami hodnocení najednou. Dalo by se předpokládat, že výsledek grafu č. 8 se bude alespoň přibližně shodovat s výsledky grafu č. 5., protože obě otázky jsou založeny na motivaci.

Jelikož v grafu č. 5 nejvíce respondentů uvedlo, že je známka i slovní hodnocení motivuje stejně, výsledek poměrně velkého procenta odpovědí ano můžeme spatřovat v určitém lidském alibismu. Předpokládali bychom, že nejvíce respondentů zvolí odpověď možná.

Otázka č. 10: Když přineseš domů ze školy zároveň s vysvědčením i slovní hodnocení, čtete si ho společně s rodiči?

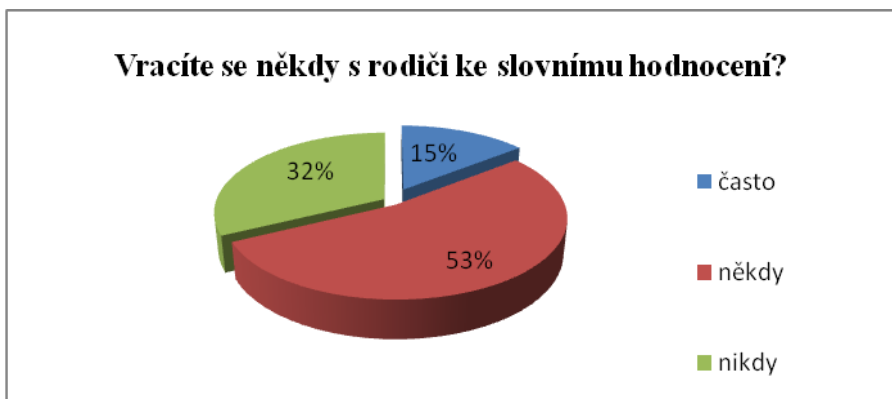
Graf č. 8 - Čtou si rodiče s dětmi slovní hodnocení? - žáci

Většina respondentů uvedla, že si slovní hodnocení s rodiči čte. 9 respondentů volilo odpověď ne a 20 někdy.

Porovnáme-li názory žáků s názory rodičů, zjistíme, že většina rodičů oproti svým dětem ve svém dotazníku na tuto otázku odpověděla kladně. Pouze 2 volili odpověď nikdy, tedy ne a 5 někdy. Těžko říci, v čem spočívá rozdílnost výsledků grafů. Můžeme se domnívat, že i když si rodiče s dítětem doma slovní hodnocení přečtou, není pro ně stěžejním hodnocením, jako jsou známky a žák to také tak vnímá.

Grafem č. 9 se mohou vyvrátit obavy učitelů, kteří se domnívají, že když žáci přinesou domů slovní hodnocení společně s vysvědčením, většina rodičů si slovní hodnocení nepřečte ani samostatně, natož aby ho společně četli a rozebírali s dítětem.

Otázka č. 11: Vracíte se někdy s rodiči ke slovnímu hodnocení?

Graf č. 9- Vrací se někdy žáci s rodiči ke slovnímu hodnocení? - žáci

Otázka č. 11 měla navodit myšlenku, že nejen v den vysvědčení může slovní hodnocení plnit svoji funkci. Výsledky grafu ukazují, že většina respondentů doma někdy využívá slovního hodnocení i v průběhu roku, či o prázdninách k tomu, aby si připomněli, na čem ještě pracovat nebo na čem již zapracovali.

Nicméně bychom předpokládali, že slovní hodnocení bude plnit mnohem déle svoji funkci. Zvláště potom, když si uvědomíme, jak dlouho trvá vytvoření slovního hodnocení pro jednoho žáka.

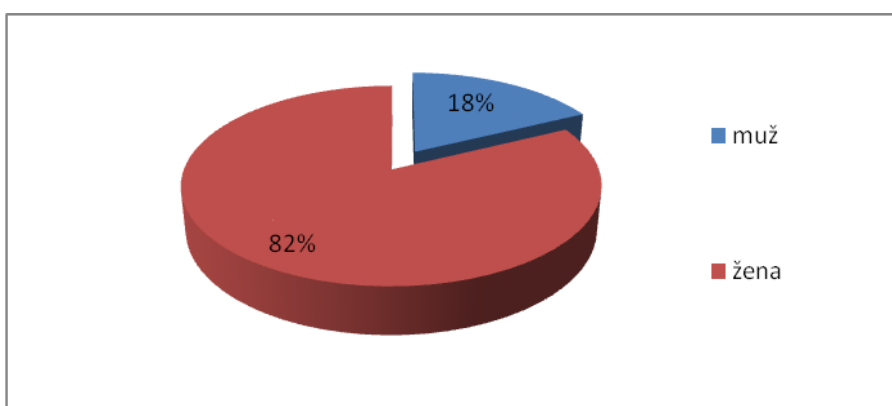

15. NÁZORY RODIČŮ NA SLOVNÍ HODNOCENÍ

Ve druhé části výzkumného šetření se budeme zabývat výsledky názorů rodičů žáků na slovní hodnocení.

Z výzkumného vzorku rodiče vyplnilo dotazník celkem 90 respondentů. Respondenty byli rodiče žáků 2. až 5. ročníku.

Otázka č. 1: Kdo odpovídá na otázky?

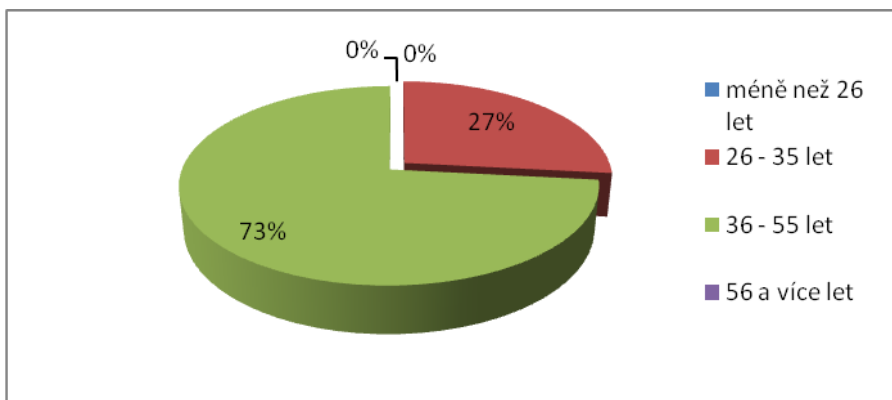

Graf č. 10 – Pohlaví respondentů. - rodiče

Otázka č. 1 měla zjistit, kdo z rodičů je tím, který „obstarává“ děti z hlediska školy. Z grafu je jednoduše vidět, že ve většině případů jsou to matky. Tatínků, kteří vyplnili dotazník, bylo celkem 16.

Tento graf by pro nás měl být důležitý, protože školám i celému školství se vytýká jednoznačná převaha ženského faktoru mezi učiteli, ale v tomto případě by se dalo předpokládat, že to bude výhodou. Většina učitelů jsou ženy a o výchovu dětí a plnění jejich školních povinností se také starají převážně ženy. Mohli by se tedy v názorech shodovat.

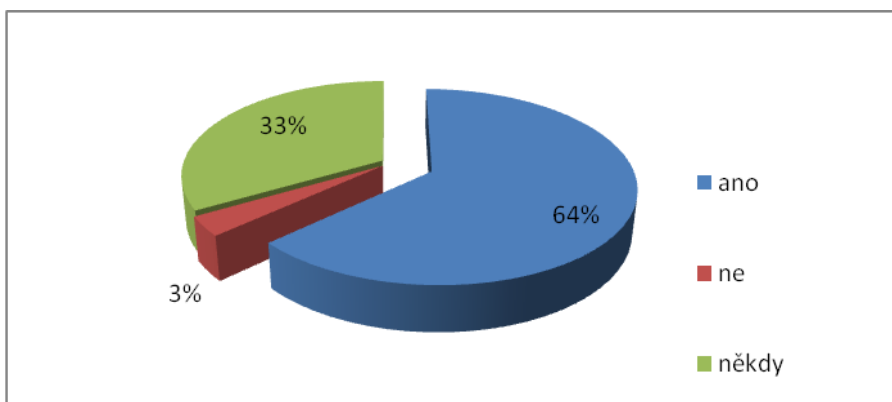
Otázka č. 2: Do jaké kategorie spadá Váš věk?

Graf č. 11 – Jak staří rodiče odpovídají na otázky?

Druhá otázka dotazníku zjišťovala věkovou kategorii respondentů. Tato otázka pro náš výzkum nebyla stěžejní. Měla pouze zjistit, objeví-li se někdo z respondentů ve věkové hranici pod 26 let nebo nad 56 let, a zda se jejich odpovědi výrazně liší nebo shodují od odpovědí respondentů spadajících do věku 26 – 55 let. Z grafu jasně vyplývá, že ve věkové hranici méně než 26 let a 56 a více let se neobjevil žádný respondent. Předem již předpokládaná nejvíce se objevující věková hranice byla 36 – 55 let. 26 – 35 let bylo celkem 27% respondentů.

Otázka č. 3: Chodí Váš syn/ Vaše dcera do školy rád/ ráda?

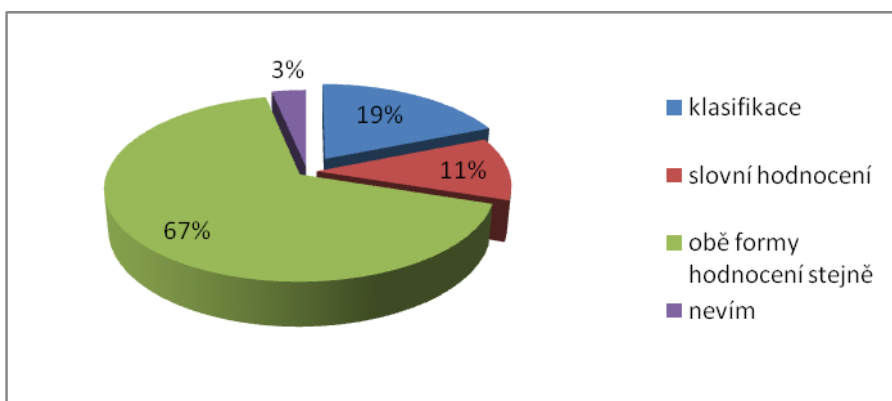

Graf č. 12 - Chodí žáci do školy rádi? - rodiče

Otázka č. 3 byla položena i dětem respondentů. Respondenti se ve většině shodli na tom, že jejich děti chodí do školy rády. Tento výsledek se dá vysvětlit tím, že respondenti na své dítě pohlíží komplexně v tom, jestli se těší do školy nebo ne. Nerozlišují jednotlivé dny, ale vnímají to, jestli je jejich dítě ze školy např. stresované nebo nikoliv. 33% respondentů si plně uvědomuje, že ne vždy se jejich dítěti do školy chce, což je samozřejmě pochopitelné. 3% respondentů volila odpověď ne.

Pro školu jako takovou by toto zjištění mohlo být jistě pozitivně přínosné. Těžko říci, z jakého důvodu respondenti volili odpověď ne. Předpokládáme, že děti respondentů odpovídajících ne se potýkají s určitými problémy, které jim působí pocit neúspěchu.

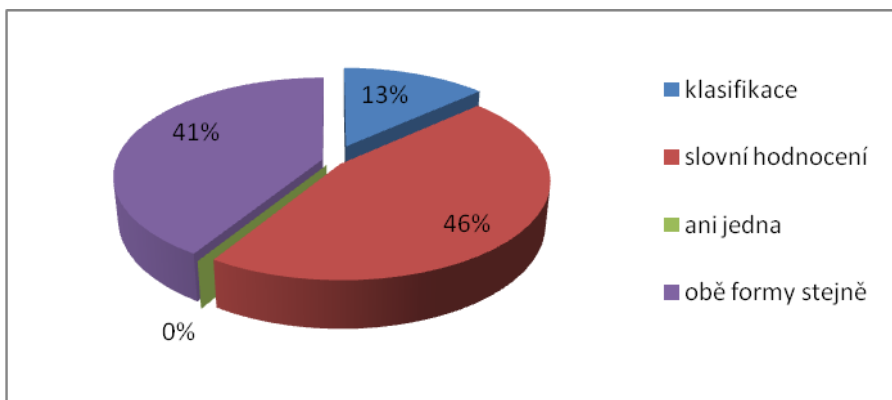
Otázka č. 4: Jaká forma pololetního a závěrečného hodnocení Vašeho syna/Vaši dceru nejvíce motivuje do další činnosti?

Graf č. 13- Motivující funkce hodnocení z pohledu rodičů.

Otázkou č. 14 jsme zjistili, která forma hodnocení podle respondentů nejlépe motivuje jejich k další činnosti. Respondenti nejvíce volili odpověď c, kdy se domnívají, že obě formy hodnocení mají stejnou motivační hodnotu. 19% respondentů je jednoznačně pro klasifikaci a 11% respondentů pro slovní hodnocení. 3% respondentů neví, která forma hodnocení jejich dítě více motivuje.

Otázka č. 5: Jaká forma pololetního a závěrečného hodnocení Vašeho syna/Vaši dceru nejlépe informuje o tom, v čem a jak se má zlepšit?

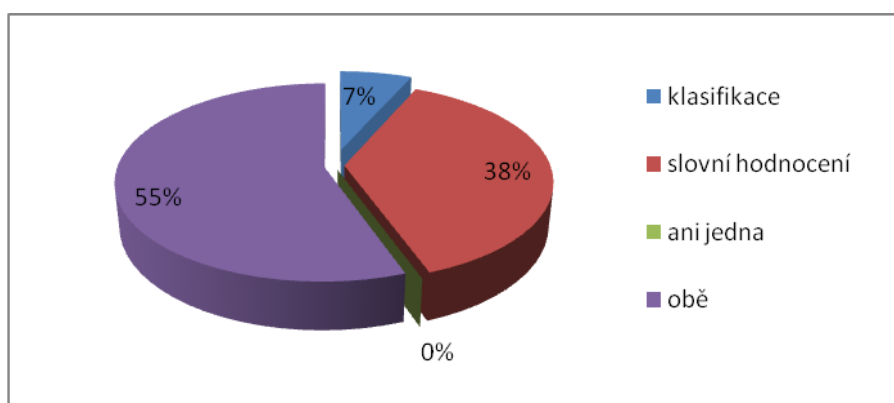

Graf č. 14 – Která forma hodnocení podle rodičů nejlépe informuje žáky v čem a jak se mají zlepšit. - rodiče

V grafu č. 15 vidíme, zda si respondenti uvědomují, která forma hodnocení jejich syna/ dceru nejlépe informuje o tom, v čem a jak se má zlepšit. Slovní hodnocení získalo 46% hlasů a potvrdilo tak jedno ze svých pozitiv oproti klasifikaci, které uvádíme již v teoretické části práce. Stále je ale velké procento samotné klasifikace, která jak už jsme také uváděli, tyto výhody nemá. Respondentů volících obě formy hodnocení z hlediska jejich informující vlastnosti na stejnou úroveň bylo 41%.

Myslíme si, že důvodem vysokého procentuálního výsledku odpovědi d je to, že klasifikace je dnešním rodičům stále velmi blízká a jsou na ni natolik „zvyklí“, že si méně uvědomují její nevýhody v rovině informativní. Formou klasifikace sice člověk získá určitou, rychlou informaci o výsledcích své práce, ale je více než jasné, že nekonkrétní a nedostačující.

Otázka č. 6: Jaká forma pololetního a závěrečného hodnocení Vás nejlépe informuje o tom, jak si Váš syn/ Vaše dcera ve škole vede a v čem a jak se má zlepšit?

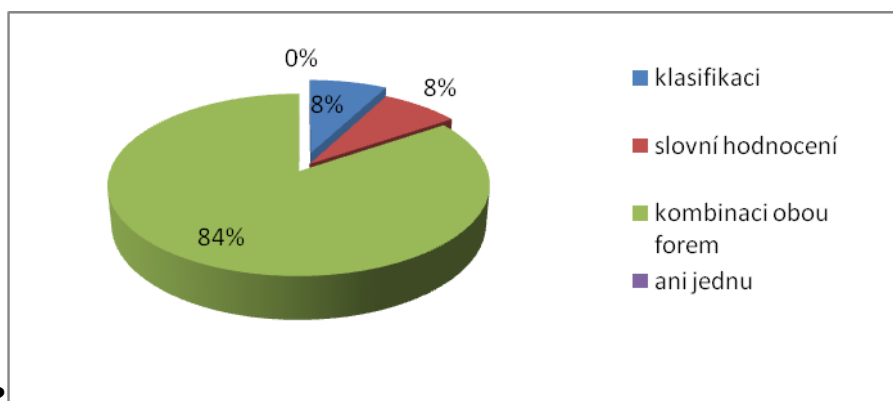

Graf č. 15 - Která forma hodnocení nejlépe informuje rodiče v čem a jak se jejich dítě má zlepšit.

Zajímavý výsledek předkládá graf č. 15. Otázka zněla úplně stejně jako v případě otázky č. 5, ale s rozdílem tím, že měli respondenti odpovídat za sebe. Samotnou klasifikaci sice volilo nejméně respondentů, slovní hodnocení 38% respondentů a nejvíce respondentů bylo pro obě formy stejně.

Tady bychom předpokládali, že vzhledem k tomu, že se neúčastní každodenního vyučování svých dětí, nebude možné, aby jim klasifikace byla schopna dostatečně předložit výsledky činnosti jejich dětí. A je tedy zvláštní, že respondenti staví obě formy klasifikace jako rovnocenné v úrovni informovanosti a volí nejvíce odpověď d).

Otázka č. 7: Jakou formu pololetního a závěrečného hodnocení upřednostňujete pro Vašeho syna/Vaši dceru?

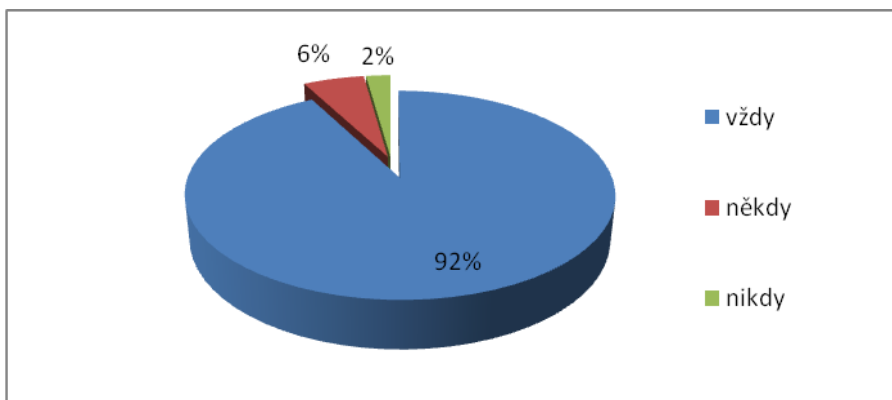
dceru?

Graf č. 16 - Jakou formu pololetního a závěrečného hodnocení upřednostňují rodiče pro své dítě.

Graf č. 16 předkládá jednoznačný výsledek, kdy respondenti upřednostňují v 84% pro své děti kombinaci obou forem hodnocení.

Tímto výsledkem se můžeme domnívat, že respondenti nejsou jednoznačně pro jednu z forem hodnocení a také, že považují každou z forem hodnocení za velmi důležitou.

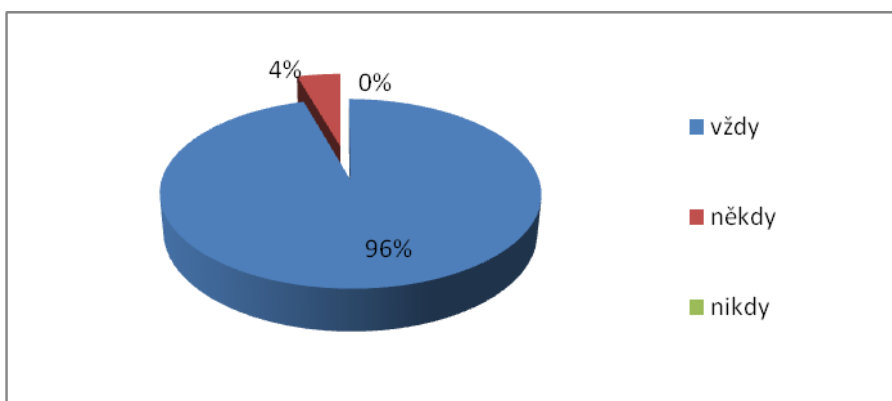
Otázka č. 9: Když Váš syn/ Vaše dcera přinese domů slovní hodnocení, přečtete si ho společně?

Graf č. 17 – Čtou si rodiče s dětmi slovní hodnocení? - rodiče

Otázka č. 9 měla za úkol zjistit, zda se stalo čtení slovního hodnocení v rodinách stejnou tradicí jako diskuse nad vysvědčením s klasifikačními stupni. Graf č. 17 jasně předkládá, že

Otázka č. 10: Rozebíráte společně s Vaším synem/Vaší dcerou slovní hodnocení?

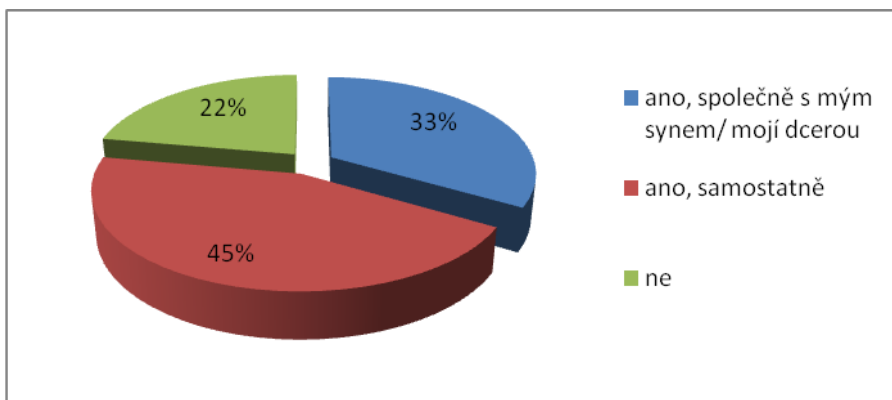

Graf č. 18 – Nabývá slovní hodnocení své funkce?

Graf č. 18 značí, zda si slovní hodnocení doma respondenti společně se svými dětmi pouze přečtou, nebo zda slovní hodnocení plní i jedno ze svých nejdůležitějších „poslání“. 96% respondentů potvrdilo, že slovní hodnocení plní svou hlavní funkci.

Mnoho učitelů trpí obavami z toho, že slovnímu hodnocení se nedostává dostatečného uznání. Myslíme si, že výsledek tohoto grafu nás může přesvědčit o smysluplnosti psaní slovních hodnocení a určitého uznání.

Otázka č. 11: Vracíte se ke slovnímu hodnocení a pročítáte jej znovu?

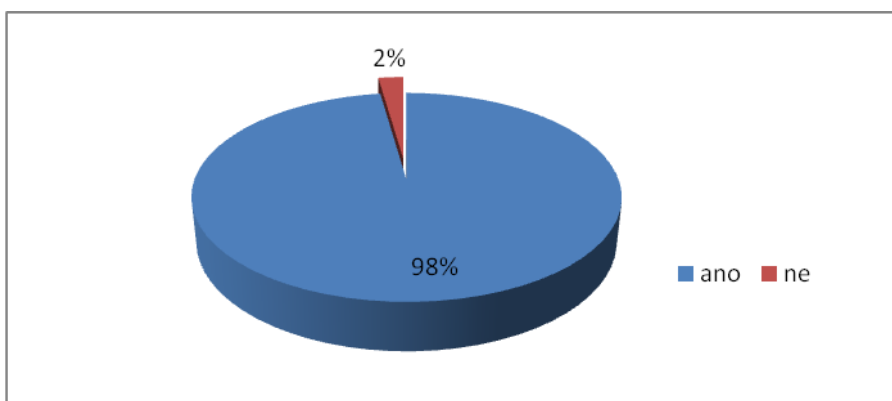

Graf č. 19- Vracíte se ke slovnímu hodnocení a pročítáte jej znovu?

Tato otázka byla jednou z otázek, která prošla změnou v předvýzkumu. Po rozhovoru s jednou maminkou byla přidána odpověď ano, samostatně. Tato odpověď by v dotazníku jednoznačně chyběla, protože 45% respondentů se ke slovnímu hodnocení vrací a pročítá jej znovu, ale samostatně. 33% se vrací ke slovnímu hodnocení společně se svým dítětem a 22% se ke slovnímu hodnocení nevrátí vůbec.

Veškeré diskuse o slovním hodnocení jsou většinou směřovány k jeho smyslu v rámci vysvědčení. Podle nás však chybí debaty o jeho dalším využití. Základní škola ve Smržovce nemá stanovené a ani neuskutečňuje žádná další využití slovních hodnocení, i přesto, že zde probíhají diskuse mezi učiteli nad časovou náročností jeho psaní, nad smysluplností, nad tím, že je zbytečné, že ho rodiče ani nečtou atd. Pozastavujeme se tedy nad tím, proč se škola nesnaží zvýšit funkčnost slovních hodnocení a jeho využití, když její učitele jejich tvorba stojí takové úsilí. Mohla by si třeba vzít příklad z waldorfských škol, které uvádí, že se slovním hodnocením nebo básničkami žáci pracují i v dalším školním roce.

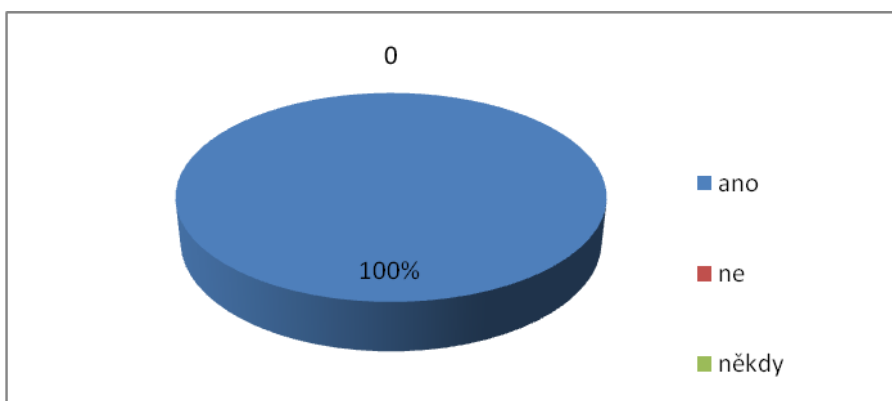
Otázka č. 12: Vnímáte slovní hodnocení Vašeho syna/ Vaší dcery jako součást vysvědčení?

Graf č. 20 – Je vnímáno slovní hodnocení jako součást vysvědčení?

Otázkou č. 22 bylo zjištěno, že bez dvou hlasů skoro naprostá většina respondentů vnímá slovní hodnocení jako součást vysvědčení a ne jen jako doplňující „papír“. Mohli bychom si troufnout říci, že slovní hodnocení se mezi respondenty dostává plně do podvědomí. A ustálilo se na pozici respektované a uznávané formy hodnocení.

Otázka č. 13: Ukládáte (např. na památku) slovní hodnocení Vašeho syna/ Vaší dcery?

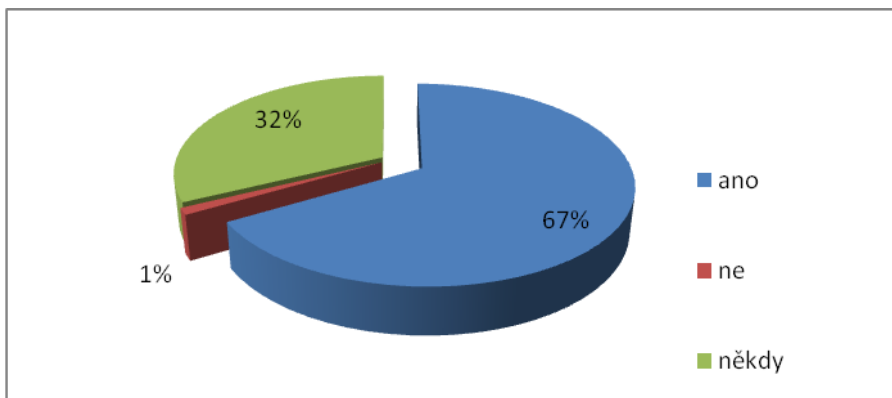

Graf č. 21 – Archivace slovního hodnocení.

Graf č. 21 předkládá naprostou shodu v odpovědích, kdy respondenti slovní hodnocení zakládají.

Pokud respondenti odpovídali pravdivě, mohli bychom vyvrátit obavu učitelů z toho, že většina slovních hodnocení „končí v koši“.

Otázka č. 14: Dozvídáte se prostřednictvím slovního hodnocení něco nového o Vašem synovi/ Vaší dceři?

Graf č. 22 – Přínos nových informací pro rodiče o jejich dítěti prostřednictvím slovního hodnocení.

V grafu č. 22 vidíme, že 67% respondentů se prostřednictvím slovních hodnocení dovídá vždy něco nového o svém dítěti. 32% respondentů zvolilo odpověď někdy. Pouze jeden respondent odpověděl ne. 67% úspěšnost je uspokojivá. Je ale nutné podotknout, že 32% respondentů odpovídajících někdy také není malé procento. Toto poměrně vysoké procento by se dalo vysvětlit tím, že jsou respondenti o svém dítěti dostatečně informováni během školního roku a tudíž není vždy vše, co by pro ně bylo nové.

Otázka č. 15: V čem vidíte pozitiva slovního hodnocení?

Slovní hodnocení zajišťuje mnohem větší a širší informovanost jak samotných žáků, tak jejich rodičů. Jeho prostřednictvím lze postihnout osobnost žáka v její plné šíři, dokonce učitelé umožňuje její hlubší poznání. To tvrdí odborníci zabývající se hodnocením žáků. My si níže nastíníme, co nám uvedli respondenti v otevřené otázce zaměřené na spatřování pozitiv ve slovním hodnocení.

Naprostá většina respondentů uvádí jako pozitivum, že jsou hlavně oni sami podrobně informováni nejen o prospěchu jejich dítěte, ale také o chování v kolektivu, ke spolužákům, k učitelům a o chování v hodinách. Dovídají se informace, které jim dítě samo neřekne. Často se vyskytovaly i odpovědi ve srovnání s klasifikační stupnicí jako s nedostačující. Mezi odpověďmi se také vyskytoval názor, že se žáci bojí chodit domů, když dostanou špatnou známku. Slovní hodnocení se strachem jít domů si naopak nespojují vůbec. Zajímavým názorem bylo také to, že ne v každé rodině se žákem rodiče promluví a proberou jeho výkony. Díky slovnímu hodnocení se tak žákovi dostává vždy zhodnocení jeho výkonů, vyzdvihnutí jeho úspěchů a rada k dosažení dalších, ze strany učitele. Jeden z respondentů také uvedl, že on sám jako žák by slovní hodnocení uvítal.

Nakonec je důležité uvést, že mnoho respondentů na otevřené otázky neodpovědělo vůbec, nebo odpovědělo, že neví.

Porovnáme-li výpovědi v této otázce, pozastavíme se nad výsledky otázky č. 6, kde 55% respondentů volilo obě formy hodnocení jako rovnocenné v rovině informovanosti. V tomto případě se totiž výpovědi výrazně liší.

Otázka č. 16: V čem vidíte negativa slovního hodnocení?

Tato otázka měla zjistit, zda rodiče spatřují ve slovních hodnoceních nějaká negativa a konkrétně jaká. Otázka byla otevřená, takže dávala respondentům prostor se vyjádřit vlastními slovy. Prostor pro vyjádření se k negativům slovních hodnocení většina respondentů potřebovala v rozsahu jednoho řádku. Buď neodpovídali vůbec, nebo odpovídali většinou tak, že negativa nevidí nebo o žádných neví.

Respondenti, kteří se snažili alespoň nějaká negativa najít, se shodli na tom, že obdivují nasazení učitelů v samotné tvorbě slovních hodnocení. Uvědomují si, jaká námaha stojí za tím milým dopisem, který jejich dítě dostává. Ojediněle se objevil názor, který je určitě na místě a má svou velikou váhu, a to takový, že slovní hodnocení je vždy svým způsobem neobjektivní. Jeden z respondentů také uvedl jako negativum, že se o svém dítěti dozvídá i to, co nechce vědět. Otázkou je, jestli je to chyba v autorovi, nebo v rodiči samotném.

16. NÁZORY UČITELŮ NA SLOVNÍ HODNOCENÍ.

Ve třetí části výzkumného šetření se budeme zabývat výsledky názorů učitelů na slovní hodnocení.

Z výzkumného vzorku učitelé, vyplnilo dotazník celkem 6 respondentů. Respondenty byli učitelé prvního stupně základní školy Smržovka, kteří mají alespoň jednoletou zkušenost s psaním slovního hodnocení jako doplňujícího hodnocení k pololetnímu a závěrečnému vysvědčení.

Pohlaví dotazovaných učitelů zjišťovala první otázka dotazníku. Základní škola Smržovka má nyní v zastoupení mezi pedagogy prvního stupně 5 žen a 1 muže. Již předem se dalo předpokládat, že mezi učiteli bude naprostá převaha žen. Školství je totiž tento fakt všeobecně vytýkán. Nicméně pro školu je i tak jeden mužský článek v učitelském sboru prvního stupně značnou výhodou. Výhodou proto, že v mnoha školách mužský faktor mezi pedagogy prvního stupně úplně chybí. Když jsme však porovnali odpovědi učitele s učitelkami, odpovědi se většinou nijak výrazně nelišily.

Druhou otázkou dotazníku jsme zjišťovali věk respondentů. Školní vzdělávací program školy uvádí, že se škola snaží o vytvoření mladého učitelského kolektivu. Respondenti jsou věkově rovnoměrně rozděleni. 2 učitelky spadají do věkové hranice pod 26 let. Jedna učitelka spadá do věkové hranice 26 – 35 let. Dvě učitelky společně s učitelem spadají do věkové hranice 36 – 55 let.

Mohli bychom předpokládat, že věková hranice bude stěžejním faktorem v odpovědích. Přesvědčili jsme se však v tom, že věk respondentů nehrál v názorech na slovní hodnocení žádnou roli.

Čtvrtá otázka zjišťovala zkušenosti učitelů se slovním hodnocením. Nejdelší zkušenost měla učitelka s jedenáctiletou praxí, která píše slovní hodnocení již šestým rokem. Nejmenší zkušenost měla samozřejmě učitelka s jednoletou praxí, která psala slovní hodnocení poprvé. Ani jejich názory se kupodivu na slovní hodnocení v celkovém pohledu nelišily. Další učitelé se potom lety zkušeností s psaním slovních hodnocení lišili. V tomto případě musíme poukázat na problém, který nastává při seznamování nových a nových učitelů s pravidly a veškerými náležitostmi týkajícími se slovních hodnocení.

Učitelé setkávající se poprvé s psaním slovních hodnocení nemají před sebou lehký úkol. A učitelé, kteří musí každoročně novým kolegům vysvětlovat psaní slovních hodnocení a přesvědčovat je o osvědčených postupech to také nemají lehké. Díky tomu pak dochází k nejednotnosti slovních hodnocení z hlediska grafické stránky, obsahové stránky, strukturální stránky. Pro uvedení příkladu jsme přiložili jako přílohy ukázky slovních hodnocení (viz přílohy D, E, F, G)

Další otázka dotazníku souvisela s otázkou předchozí. Ptali jsme se učitelů, jestli absolvovali nějaká školení ohledně slovních hodnocení. Polovina respondentů odpověděla, že ano a polovina, že ne. Ti učitelé, kteří absolvovali školení, se jednoznačně shodli na tom, že pro ně bylo přínosné, ale nedostačující. Druhá polovina Respondentů, která neabsolvovala žádné školení k tématu slovních hodnocení je tedy odkázána na pomoc svých kolegů. Jestliže ti však shledali školení jako nedostačující, můžou být jejich rady méně odborné. Z vlastních zkušeností však víme, že každý si najde takový způsob tvorby slovních hodnocení, který jemu samotnému vyhovuje.

V části diplomové práci, kde se zmiňujeme o specifikách slovního hodnocení, také zdůrazňujeme, že je důležité tvořit si předem daná kritéria, podle kterých budeme dále hodnotit. Respondenti odpovídali na otázku, jestli si tvoří kritéria pro hodnocení, různě. Čtyři z nich se shodli na tom, že si kritéria tvoří vždy. Jeden si údajně tvoří kritéria jen někdy a jiný nikdy. Jestliže si budeme tvořit kritéria a zaznamenávat jejich plnění, můžeme potom jednoznačně doložit, jak se žákovi dařilo. V teoretické části taktéž uvádíme možnosti tvorby kritérií. Také výhody jednotlivých z nich. Respondenti tvořící si kritéria jsou sice v tomto směru za jedno, a to, že si tvoří kritéria samostatně. Ale jako příznivější a pro rozvoj klíčových kompetencí žáků a samotné sebehodnocení žáků, by jistě bylo vyhovující, kdyby respondenti tvořili kritéria společně s žáky. Jeden z respondentů, který si kritéria netvoří vůbec, toto jednání okomentoval tak, že „tvorba kritérií pro něho není důležitá.“

S tvorbou kritérií pro hodnocení souvisí i otázka č. 11. Tou jsme zjišťovali, na podkladě čeho respondenti slovní hodnocení tvoří. Chtěli jsme zjistit, co je pro respondenty stěžejním faktorem pro tvorbu slovních hodnocení. Otázka měla charakter otevřené otázky, kdy se respondenti vyjadřovali konkrétně a sami za sebe. Naprostá většina z nich využívá k tvorbě slovních hodnocení poznatky z pozorování jednotlivých žáků, z jejich pokroků, z jejich každodenní činnosti. Jeden z respondentů navíc zmínil jako

podklad vzdělávací cíle a jiný zase klasifikaci. Díky odpovědím na tuto otázku by se dalo dále přemýšlet nad tím, kdy si tvoří respondenti kritéria pro tvorbu slovních hodnocení a jak si zaznamenávají u jednotlivých žáků jejich splnění, protože ani v jedné odpovědi se splnění kritérií jako podklad neobjevilo, i přesto, že údajně většina z nich uvedla, že si kritéria tvoří. Paměť člověka je zrádná a tento fakt se může v pouhém pozorování žáků výrazně odrazit. Proto by podle nás mělo být slovní hodnocení podložené určitými záznamy o žakově práci.

Předposlední dvě otázky dotazníku pro učitele zněly stejně jako u dotazníků pro rodiče. V první z nich jsme zjišťovali názory učitelů ohledně negativ slovního hodnocení. Jak už jsme zmiňovali tam, učitelé vidí více negativ ve slovních hodnoceních než rodiče jejich žáků. Společně s rodiči se shodli na názoru, že tvorba slovních hodnocení neodmyslitelně zahrnuje obrovskou časovou náročnost. Tento fakt tvorbě slovních hodnocení není možné odepřít, takže bude jistě pro učitele pozitivním zjištěním, že si to uvědomují i rodiče žáků. Dalším negativem, na kterém se jednoznačně respondenti shodli, byla myšlenka, nebo spíše otázka, jestli si slovní hodnocení opravdu někdo přečte. Tady bychom nyní mohli s jistotou říci, že ano. Z výsledků grafu č. 9 a grafu č. 10 s naprostou jednoznačností vyplývá, že se slovní hodnocení opravdu dostane do rukou těm, kterým má a že plní v tomto ohledu svoji funkci. Negativem učitelé vnímají také nízkou „pomoc“ rodiny při snaze pomoci žákům zlepšit jejich výkon a např. dohnat látku, která byla ve slovním hodnocení uvedena jako žákem nedostatečně osvojena. V tomto případě by se nabízela otázka navíc k dotazníkům pro rodiče, která by měla za úkol zjistit, zda se snaží samotnému učiteli z pozice rodiče nějak pomoci.

Druhá z předposledních dvou otázek měla také charakter otevřené otázky a zjišťovala, jaká pozitiva vidí respondenti ve slovním hodnocení. Odpovědi na tuto otázku se shodovaly s odpověďmi rodičů. Respondenti si uvědomují pozitiva slovních hodnocení jako formy hodnocení, která je konkrétní, nutí individuálně přemýšlet o jednotlivých žácích, umožňuje nastínit žákovi jeho úspěchy, pokroky a naopak příjemnou cestou vysvětlit i neúspěchy, předkládá rady a návody pro zlepšení.

Mohli bychom čekat, že když respondenti spatřují spoustu pozitiv ve slovním hodnocení, bude se jich alespoň třetina s jeho tvorbou ztotožňovat. Tuto domněnku nám však naprosto vyvrátila poslední otázka dotazníku pro učitele, kdy se měli respondenti rozhodnout, zda by volili i nadále psaní slovních hodnocení jako dodatek k vysvědčení, anebo zda by se navrátili zpět k „pouhému“ klasifikování. Pět respondentů by jednoznačně bylo pro samotnou klasifikaci a jeden respondent by nadále pokračoval i ve psaní slovních hodnocení.

ZÁVĚR

Tato diplomová práce se zabývala problematikou slovního hodnocení žáků na 1. stupni ZŠ. Cílem práce bylo identifikovat názory učitelů, žáků a jejich rodičů na slovní hodnocení.

Jsme si vědomi toho, že názory žáků a učitelů nejsou jediným měřítkem učitelovi práce, ale zcela opomíjet je také nelze, je možné si z nich vzít příklad.

Našeho výzkumného šetření se účastnilo 111 žáků, 90 rodičů a 6 plně kvalifikovaných učitelů. Prostředkem pro identifikaci názorů žáků, učitelů a rodičů na slovní hodnocení byl dotazník. Dotazníky pro jednotlivé skupiny dotazovaných jsme předložili v přílohách (viz přílohy A, B, C).

Slovní hodnocení, jak jsme zjistili z výsledků šetření, plní své hlavní funkce. Žáci i rodiče považují slovní hodnocení za součást vysvědčení a vkládají mu stejnou váhu jako tradiční klasifikaci. Rodiče i žáci by ve většině případů na vysvědčení volili kombinaci obou forem hodnocení. Učitelé jsou ale opačného názoru a ti by volili pouze klasifikaci. Výzkumné šetření ukázalo, že nejen učitelé, ale i rodiče jsou si vědomi pozitiv a negativ slovních hodnocení.

Naše školství prochází velkými změnami. Učitelé, žáci a rodiče se stávají rovnocennými partnery. Všechny strany jsou zapojovány do procesu rozhodování. Každý má právo na svůj vlastní názor. Žáci vnímají hodnocení jako důležitou součást školy, stejně tak i jejich rodiče. Do budoucna bychom si mohli klást otázky, zda si jednotlivé strany dávají dostatečný prostor pro své názory na jevy týkající se jich všech a zda tento prostor v co největší míře využívají.

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 - Pohlaví žáků a jeho vliv na odpovědi. Chodí žáci do školy rádi?

Graf č. 2 - Chodí žáci do školy rádi?

Graf č. 3 - Jasně daná pravidla pro hodnocení výkonů žakovských prací.

Graf č. 4 - Hodnocení a jeho motivace. - žáci

Graf č. 5 - Informující vlastnost hodnocení. - žáci

Graf č. 6 - Oblíbenost forem hodnocení.

Graf č. 7 - Učili by se žáci více, kdyby dostávali pouze slovní hodnocení?

Graf č. 8 - Čtou si rodiče s dětmi slovní hodnocení? - žáci

Graf č. 9 - Vrací se někdy žáci s rodiči ke slovnímu hodnocení? - žáci

Graf č. 10 - Pohlaví respondentů. - rodiče

Graf č. 11 - Jak starší rodiče odpovídají na otázky?

Graf č. 12 - Chodí žáci do školy rádi? - rodiče

Graf č. 13 - Motivující funkce hodnocení z pohledu rodičů.

Graf č. 14 - Která forma hodnocení podle rodičů nejlépe informuje žáky v čem a jak se mají zlepšit. - rodiče

Graf č. 15 - Která forma hodnocení nejlépe informuje rodiče v čem a jak se jejich dítě má zlepšit.

Graf č. 16 - Jakou formu pololetního a závěrečného hodnocení upřednostňují rodiče pro své dítě.

Graf č. 17 - Čtou si rodiče s dětmi slovní hodnocení? - rodiče

Graf č. 18 - Nabývá slovní hodnocení své funkce?

Graf č. 19 - Vracíte se ke slovnímu hodnocení a pročítáte jej znovu?

Graf č. 20 - Je vnímáno slovní hodnocení jako součást vysvědčení?

Graf č. 21 - Archivace slovního hodnocení.

Graf č. 22 - Přínos nových informací pro rodiče o jejich dítěti prostřednictvím slovního hodnocení.

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 - Rozdělení forem hodnocení

Tabulka č. 2 - Sada kritérií pro výstup školního vzdělávacího programu v předmětu český jazyk pro 1. ročník ZŠ.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A OSTATNÍCH ZDROJŮ

1. ČÁP, J., 1983. *Psychologie pro učitele*. 2. vyd. Praha: SPN.
2. ČECHOVÁ, B., 2009. *Nápady pro rozvoj a hodnocení klíčových kompetencí žáků*. Praha: Portál. s.r.o. ISBN 978-80-7367-388-8
3. GAVORA, P., 2010. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-185-0
4. KIRYKOVÁ, S. 2012. *Hodnocení v současné škole*. Liberec: Technická univerzita.
5. KRATOCHVÍLOVÁ, J., 2011. *Systém hodnocení a sebehodnocení žáků. Zkušenosti z České republiky i Evropských škol*. 1. vyd. Praha: MSD, spol. s r.o. Brno. ISBN 978-80-7392-169-9
6. KOŠTÁLOVÁ, H.; MIKOVÁ, Š.; STANG, J. *Školní hodnocení žáků a studentů se zaměřením na slovní hodnocení*. Praha: Portál, 2008. 152 s. ISBN 978-80-7367-314-7.
7. PELIKÁN, J., 2007. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-7184-569-0
8. PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J., 2003. *Pedagogický slovník*. 4. aktual. a rozšířené vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-772-8.
9. SLAVÍK, J., 1999. *Hodnocení v současné škole. Východiska a nové metody pro praxi*. Praha: Portál. ISBN
10. STARÁ, J. a kolektiv autorů, 2006. *Slovní hodnocení na 1. Stupni ZŠ*. Praha: RAABE. ISBN 80-86307-28-X
11. TOMKOVÁ, A., DANÍČKOVÁ, J., KUČEROVÁ, E., KŘÍŽOVÁ, J., 1995. *Známka alebo slovo?* Martin: Základná škola ul. Hurbanova. ISBN 80-967362-1-3.

Internetové zdroje

12. MIKOVÁ, Š., STANG, J. *Výhody a nevýhody slovního hodnocení*. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/1523/vyhody-a-nevyhody-slovniho-hodnoceni.html/>

13. HODNOCENÍ PRÁCE ŽÁKU Z POHLEDU WALDORFSKÉ PEDAGOGIKY.
[online]. Dostupné z www:
<http://www.iwaldorf.cz/ukazcely.php?link=c0710008&menu=ped-cl>
14. RANDÁKOVÁ, K., *Hodnocení dětí ve školách Montessori*. In: Kritické myšlení
[online]. 23. 1. 2011 [vid. 23. 4. 2013]. Dostupné z:
http://www.kritickemysleni.cz/klisty.klisty13_montessori
15. KELLYOVÁ, M., 2001. Otazníky kolem cizích jazyků. In: *Rodina* [online]. 10. 5.
2001 [vid. 4. 12. 2007]. Dostupné z: <http://www.rodina.cz/clanek1818.htm>
16. RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ.
[online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007. 126 s.[cit. 2013-03-29].
Dostupné z : http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV_2007-07.pdf
17. ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM ZŠ SMRŽOVKA – *platnost od 1. 9. 2008*.
Smržovka, 2013.
18. Vyhláška č. 48/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními
vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných. In: *Sbírka
zákonů České republiky* [online]. 2005, částka 11, s. 323–324 [vid. 29. 3. 2013.]. ISSN
1211-1244. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-48-2005-sb>
19. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném
vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky* [online] 2004, částka
103, 4844 - 4845 [vid. 29. 3. 2013]. ISSN 1211 - 1244. Dostupné z:
<http://www.msmt.cz/dokumenty/uplne-zneni-zakona-c-561-2004-sb>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Dotazník pro žáky

Příloha B – Dotazník pro rodiče

Příloha C – Dotazník pro učitele

Příloha D – Ukázka slovního hodnocení 1. třída

Příloha E – Ukázka slovního hodnocení 2. třída

Příloha F – Ukázka slovního hodnocení 3. třída

Příloha G – Ukázka slovního hodnocení 4. třída

PŘÍLOHY

Příloha A

SLOVNÍ HODNOCENÍ NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE - DOTAZNÍK PRO ŽÁKY

Milí žáci,

ráda bych se dozvěděla, jaké máte názory na slovní hodnocení, které dostáváte každé pololetí a na konci školního roku společně s vysvědčením. Vaše odpovědi nebudou číst učitelé, rodiče nebo jiné nepovolané osoby, slouží jen pro potřeby výzkumu.

Písmenko, u kterého je podle Vás nejspřávnější odpověď, zakroužkujte.

1. Kdo odpovídá na otázky?
  - a. chlapec
  - b. dívka
2. Do jaké třídy chodíš?
  - a. 2. třídy
  - b. 3. třídy
  - c. 4. třídy
  - d. 5. Třídy
3. Chodíš do školy rád/ ráda?
  - a. ano
  - b. ne
  - c. někdy
4. Máte ve třídě jasně daná pravidla pro hodnocení Vašich výkonů a Vaší práce?
  - a. ano
  - b. ne
  - c. nevím
5. Jaká forma pololetního a závěrečného hodnocení tě nejvíce motivuje?
  - a. známky
  - b. slovní hodnocení
  - c. známky i slovní hodnocení stejně
  - d. ani jedna
6. Jaká forma pololetního a závěrečného hodnocení tě nejlépe informuje o tom, v čem a jak se Ti vede a v čem a jak se máš zlepšit?
  - a. známky
  - b. slovní hodnocení
  - c. známky i slovní hodnocení stejně
  - d. ani jedna
7. Jakou formu pololetního a závěrečného hodnocení máš radši?
  - a. známky
  - b. slovní hodnocení
  - c. známky i slovní hodnocení dohromady
  - d. ani jednu

8. Kdybys dostával/a na vysvědčení jenom slovní hodnocení, učil/a by ses více?
- a. ano
  - b. ne
  - c. možná
9. Když přineseš domů ze školy zároveň s vysvědčením i slovní hodnocení, čtete si ho společně s rodiči?
- d. ano
  - e. ne
  - f. někdy
10. Vracíte se někdy s rodiči ke slovnímu hodnocení?
- g. často
  - h. někdy
  - i. nikdy

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.

Lucie Rakušanová

SLOVNÍ HODNOCENÍ NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE - DOTAZNÍK PRO RODIČE

Vážení rodiče,

ráda bych Vás požádala o spolupráci při vyplňování tohoto dotazníku. Údaje, které zde anonymně poskytnete, budou použity za účelem výzkumného šetření v diplomové práci. Děkuji Vám za pochopení a těším se na Vaše názory.

Lucie Rakušanová

1. Kdo odpovídá na otázky?
  - a. muž
  - b. žena
2. Do jaké kategorie spadá Váš věk?
  - a. méně než 26 let
  - b. 26 – 35 let
  - c. 36 – 55 let
  - d. 56 a více let
3. Chodí Váš syn/ Vaše dcera do školy rád/ ráda?
  - a. ano
  - b. ne
  - c. někdy
4. Jaká forma pololetního a závěrečného hodnocení Vašeho syna/Vaši dceru nejvíce motivuje do další činnosti?
  - a. klasifikace
  - b. slovní hodnocení
  - c. obě formy hodnocení stejně
  - d. nevím
5. Jaká forma pololetního a závěrečného hodnocení **Vašeho syna/Vaši dceru** nejlépe informuje o tom, v čem a jak se má zlepšit?
  - d. klasifikace
  - e. slovní hodnocení
  - f. ani jedna
  - g. obě
6. Jaká forma pololetního a závěrečného hodnocení **Vás** nejlépe informuje o tom, jak si Váš syn/ Vaše dcera ve škole vede a v čem a jak se má zlepšit?
  - a. klasifikace
  - b. slovní hodnocení
  - c. ani jedna
  - d. obě

7. Jakou formu pololetního a závěrečného hodnocení upřednostňujete pro Vašeho syna/Vaši dceru?
- klasifikaci
  - slovní hodnocení
  - kombinaci obou forem
  - ani jednu
8. Když Váš syn/ Vaše dcera přinese domů slovní hodnocení, přečtete si ho společně?
- vždy
  - někdy
  - nikdy
9. Rozebíráte společně s Vaším synem/Vaší dcerou slovní hodnocení?
- vždy
  - někdy
  - nikdy
10. Vracíte se ke slovnímu hodnocení a pročítáte jej znovu?
- ano, společně s mým synem/ s mojí dcerou
  - ano, samostatně
  - ne
11. Vnímáte slovní hodnocení Vašeho syna/ Vaší dcery jako součást vysvědčení?
- ano
  - ne
12. Ukládáte (např. na památku) slovní hodnocení Vašeho syna/ Vaší dcery?
- ano
  - ne
  - někdy
13. Dozvídáte se prostřednictvím slovního hodnocení něco nového o Vašem synovi/ Vaší dceři?
- ano
  - ne
  - někdy

14. V čem vidíte pozitiva slovního hodnocení?

.....

.....

.....

.....

15. V čem vidíte negativa slovního hodnocení?

.....

.....

.....

.....

SLOVNÍ HODNOCENÍ NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE - DOTAZNÍK PRO UČITELE

Vážená paní učitelko, pane učiteli,

dovoluji si Vás oslovit se žádostí o pomoc při realizaci pedagogického výzkumu zaměřeného na problematiku tvorby slovního hodnocení na základní škole. Tímto Vás žádám o vyplnění dotazníku, který vám nezabere více jak 10 minut. Údaje, které zde anonymně poskytnete, budou použity za účelem výzkumného šetření v diplomové práci.

Předem děkuji i za váš čas a spolupráci. Lucie Rakušanová

1. ČÁST: ÚDAJE O RESPONDENTOVI

- 1) Kdo odpovídá na otázky?
  - a. muž
  - b. žena
- 2) Do jaké kategorie spadá Váš věk?
  - a. méně než 26 let
  - b. 26 – 35 let
  - c. 36 – 55 let
  - d. 56 a více let
- 3) Jak dlouho vykonáváte svou pedagogickou praxi?
  - a. první rok
  - b. 2 – 10 let
  - c. 11 a více let
- 4) Kolikátým rokem píšete pololetní a závěrečné slovní hodnocení?
  - a. prvním rokem
  - b. druhým rokem
  - c. třetím rokem
  - d. čtvrtým rokem
  - e. pátým rokem
  - f. šestým rokem
- 5) Absolvoval/a jste někdy školení týkající se tvorby pololetního a závěrečného slovního hodnocení?
  - a. ano
  - b. ne

V případě záporné odpovědi pokračujte otázkou č. 8.

- 6) Bylo toto školení podle Vás pro Vaši praxi dostačující?
  - a. ano
  - b. ne
  - c. ano, ale uvítal/a bych další
- 7) Přispělo školení něčím pozitivním do Vaší praxe?
  - a. ano
  - b. ne

8) Vytváříte si pro tvorbu slovního hodnocení předem daná kritéria, podle kterých následně tvoříte slovní hodnocení?

- a. ano
- b. ne
- c. někdy

V případě záporné odpovědi pokračujte otázkou č. 10.

9) Jak si vytváříte kritéria pro tvorbu slovního hodnocení?

- a. sám
- b. společně s žáky
- c. s kolegy
- d. společně s žáky a kolegy
- e. jiné.....

10) Jestliže si nevytváříte kritéria pro tvorbu slovního hodnocení, z jakého je to důvodu?

- a. nevím jak
- b. nepokládám to za důležité
- c. jiné.....

11) Na podkladě čeho vytváříte pololetní a závěrečné slovní hodnocení žáků?

.....

.....

.....

.....

.....

12) V čem vidíte negativa pololetního a závěrečného slovního hodnocení?

.....

.....

.....

.....

.....

13) V čem vidíte pozitiva pololetního a závěrečného slovního hodnocení?

.....

.....

.....

.....

14) Kdybyste mohl /a ovlivnit formu hodnocení na vysvědčení, jakou byste volil/a?

- a. pouze klasifikaci
- b. pouze slovní hodnocení
- c. kombinaci obou forem

Milý Pavle,

právě končí Tvůj první školní rok a je na čase zhodnotit, co jsi dokázal. Pravidla naší třídy většinou dodržuješ. Často se v hodině otáčíš a bavíš s kamarády. O přestávce občas děláš lumpárny s kluky a nestáčí vám říci jednou, abyste si uvědomili, že se ve třídě chováme v rámci vašeho bezpečí. Po zvonění bys měl být na svém místě. Pořádek na svém místě se snažíš udržovat, ale často se Ti pod lavicí válí písmena. Pracuješ samostatně svým tempem. Ve skupině rád organizuješ ostatní děti, ale váš výsledek práce je většinou povedený. Tvoje zodpovědnost k práci záleží také na tom, s kým jsi ve skupině. Občas si postěžuješ, že s některými dětmi ve skupině nechceš být. V českém jazyce čteš po slabikách, ale už začínáš některá slova číst plynule. Textu většinou rozumíš, pamatuješ si, o čem jsi četl. Každé pondělí velmi pěkně a poutavě vyprávíš zážitky z víkendů. Naučil ses mnoho nových říkanek a básniček. Tvé písmo je úhledné, snažíš se dodržovat správný tvar písmen. Opisy, přepisy a diktáty nejsou pro Tebe problém. Raději si vždy zkontroluj práci, předejdeš tak zbytečným chybám.

V matematice počítáš do 20 bez přechodu přes desítku svým tempem. Při ústním počítání z paměti nepotřebuješ využívat názorných pomůcek. Samostatně vyřešíš slovní úlohy, dokážeš si je přečíst, znázornit, vypočítat správným příkladem a napsat vhodnou odpověď.

Umíš pojmenovat základní geometrické tvary. Víš, k čemu se používá jednotka m.

Většina témat v prvouce Ti je známá z běžného života. Víš, jak pečovat o své tělo, jak se zdravě stravovat. Společně jsme navštívili zubní ordinaci, kde ses

seznámil se základní zubní hygienou. Orientuješ se v čase, umíš popsat změny v přírodě, poznáš a pojmenuješ mláďata jednotlivých zvířat.

Při hudební výchově ses naučil některé nové písně, které jsi doprovázel hrou na nástroje. Poznáš českou hymnu. Pohybově ztvárniš obsah písniček, daří se Ti dodržovat rytmus jednoduchých tanečků. Hudební výchova Tě zaujala více, když jste měli možnost ve skupinách tvořit jednoduché tanečky, hrát na hudební nástroje a zpívat před ostatními dětmi.

Ve výtvarné výchově jsme se učili kreslit lidskou postavu. Rozfoukávali jsme a zapíjeli vodovky do papíru, malovali na kelímek, zdobili velikonoční vajíčka, malovali obrázky k textu. Do práce ses vždy zapojil, ale někdy na Tobě nebylo poznat, zda Tě práce bavila. Tvé výtvary se mi vždy líbily.

V pracovních činnostech se Ti dařilo stříhat podle šablony, navlékat korálky na nit, zdobit obrázky kořením, zasadit a pečovat o velikonoční osení a vytvořit krásnou čarodějnici s koštětem. Tvé výrobky byly vždy čisté, úhledně vytvořené.

Při hodinách tělesné výchovy ses seznámil s různými odvětvími sportu, do kterých ses zapojoval. Některé míčové hry nemáš rád, a proto se jich nechceš účastnit. Trochu se bojíš chytit míč, utíkáš před ním.

Pavle, přeji Ti krásné prázdniny plné zážitků, sluníčka a pohody.

Tvoje paní učitelka -----

Příloha E

Milá Klárko,

končí školní rok a tak je čas ohlédnout se zpátky a uplynulé období 2. ročníku zhodnotit. V českém jazyce ses naučila správně používat tvrdé a měkké souhlásky, seznámila ses s některými slovními druhy, procvičila sis odůvodňování párových souhlásek, vyzkoušela sis slohová cvičení – popis, vypravování, zdvořilou komunikaci mezi lidmi a zopakovala sis psaní velkých písmen na začátku jmen a vět. Ve školních cvičeních dokážeš psát bezchybně jak opis, přepis, tak i diktát. Chyby, kterých se výjimečně dopouštíš, vznikají většinou jen z nepozornosti a důslednou kontrolou bys je určitě dokázala vyhledat a opravit. Pokud se snažíš, nečiní ti potíže úhledně psát a mít pěkně upravený sešit. Mluvíš a čteš nahlas a zřetelně, aktivně vstupuješ do výuky, při vyjadřování používáš správné termíny a výstižné výrazy. Po každé práci dokážeš správně pojmenovat a stručně shrnout hlavní myšlenky, ostatním snadno objasňuješ termíny, kterým nerozuměli. Jsi mojí velkou oporou v hodinách českého jazyka! Jsi také výtečnou čtenářkou, takže se už těším na září, kdy nám povyprávíš o zajímavých knížkách přečtených o prázdninách.

V matematice výborně zvládáš všechny početní operace – sčítání i odčítání do 100, násobení i dělení čísla 2, 3, 4. Při samostatné práci necháváš za sebou někdy zbytečné chyby, pečlivou kontrolou bys je určitě dokázala vyhledat a opravit. V geometrii ses naučila rýsovat přímku, úsečku, bod a měřit přesné délky úseček. Rýsuješ přesně, slabě a pečlivě.

V průběhu druhého pololetí ses v prvouce seznámila s hospodářskými zvířaty, přírodou v lese, na louce i na poli, zopakovala sis rok, roční období, měsíce, dny i určování času. Některá témata ti jsou bližší, jiná méně. Podle toho se odvíjí i tvá snaha a aktivita při výuce. Rozhodně máš mnoho znalostí z běžného života a velmi často nám hodiny svým vypravováním obohacuješ.

V tomto pololetí jsi nás všechny ve třídě přesvědčila, že nejsi jen úžasná čtenářka, ale také skvělá sportovkyně a zpěvačka. V hodinách hudební výchovy projevuješ smysl pro rytmus a kladný vztah k hudbě je u tebe zřejmý. Zpíváš ráda a dobře. Tvůj úspěch ve třídní „Superstar“ je nezapomenutelný. Začátkem školního roku jsi v hodinách tělesné výchovy působila zdrženlivě a nejistě. Velmi oceňuji tvůj přístup k nácviku kotoulu a k dalším sportovním činnostem, udělala jsi se sebou veliký kus práce. Výsledky z pětiboje Sáblíkové a z olympijského turnaje ve vybíjené jasně svědčí o tom, že jsi rychlá a obratná. K dosaženým výsledkům ti gratuluji!

Klárko, celé druhé pololetí jsi pracovala úžasně, dosahovala jsi vyrovnaných výkonů a nedocházelo k žádným výkyvům. Dodržování třídních pravidel je pro tebe samozřejmostí. Vážím si tvé snahy a aktivity při vyučování a zodpovědného přístupu k plnění zadaných úkolů. Ve třídě se chováš kamarádsky, jsi milá a ochotná.

Těším se na další spolupráci a přeji ti krásné prázdniny plné nových zážitků!

Tvoje třídní učitelka

Milá Pavlínko,

právě končí první část našich kouzelnických lekcí, kterých se účastní dvojnásobný počet malých kouzelníků než v 1. třídě. Byla to pro všechny velká změna, ale myslím si, že si s novými spolužáky dobře rozumíš. Snažíš se jim pomáhat a v případě potřeby i poradit. Už se zbytečně s nikým nedohaduješ a uznáš, když nemáš pravdu. Naše pravidla se snažíš dodržovat, ale občas se Ti nedaří zkrátit svůj temperament a potřebu komunikace i během hodin. Svoje pracovní místo udržuješ v pořádku a pomůcky máš vzorně připravené.

V českém jazyce sis v počátku zopakovala vše, co jsme se učili o hláskách, slabikách, slovech a větách. Nově rozlišuješ věty podle druhu, doplňuješ znaménka na jejich konci. Také ses dozvěděla, že hlásky rozdělujeme na samohlásky a souhlásky. V současné době rozpoznáváš rozdíl mezi tvrdou

a měkkou souhláskou. Tvůj písemný projev je poněkud kolísavý. Některé práce jsou velmi úhledné a bezchybné, jindy Ti písmenka poskakují po linkách. Občas si zapomeneš překontrolovat cvičení, takže Ti unikají chybějící znaménka. Za čtení Tě, Viktoro, musím pochválit. Čteš plynule, srozumitelně a textu rozumíš.

V matematice zvládáš početní operace do 20 téměř bezchybně, pracuješ samostatně, využíváš logiku při řešení slovních úloh. Velmi aktivně se zapojuješ při skupinové práci, ale nezapomínej, že skupinu tvoříš jen Ty sama. Dej prostor i ostatním.

V hodinách prvouky sis zopakovala pravidla bezpečné cesty do školy, dozvěděla ses o tom, že všechny živočichy lze rozdělit do několika skupin.

Také jsi poznala, jak se příroda připravuje na zimu, popsala jsi, jak se připravujete doma na Vánoce, jaké zimní sporty provozuješ.

Velkou část tělesné výchovy tvořil podzimní plavecký výcvik, během kterého jsi zdokonalovala svoje plavecké dovednosti. Podařilo se Ti 18x překonat bazén a 10 metrů jsi uplavala pod vodou. V běžných hodinách se s velkým nasazením zapojuješ do všech her, soutěží a dalších sportovních dovedností.

V hodinách hudební výchovy jsme se letos především zaměřili na nácvik kouzelnického minimuzikálu, který jsme pak předvedli našim rodičům, příbuzným a kamarádům. Myslím, že Tě tato práce velmi bavila a užila sis to.

Letošní výtvarné práce mají většinou společné téma – kouzla, čáry, kouzelnice,... v těchto hodinách pracuješ pečlivě a některé Tvoje výtvary mají zajímavý nápad a jsou plné fantazie. Tyto části výuky jsou sice odpočinkové, ale to neznamená, že se budeme překřikovat a komunikovat přes celou učebnu.

Pavlíčko, od počátku druhé třídy máš za sebou mnoho práce a před sebou ještě víc. Věřím, že se Ti bude i nadále dařit stejně jako dosud.

Tvoje třídní učitelka -----

POLOLETNÍ SLOVNÍ HODNOCENÍ

Milá Májo,

v tomto pololetí jsi pracovala velmi pěkně. Pečlivě, aktivně ses zapojovala do plnění úkolů, snažila ses vždycky o co nejlepší výsledek své práce. V hodinách jsi vždy aktivní, zapojuješ se do diskusí. Na vyučování máš pokaždé pečlivě připraveno před zvoněním, domácí přípravu si plníš zodpovědně. Při skupinových pracích se pro skupinu stáváš hodně důležitým členem. Pracuješ s nasazením, naučila ses respektovat ostatní, přispíváš nemalými znalostmi a fantazií. K učitelům jsi přívětivá, ochotná. Nezapomínej se však do budoucna vyvarovat drzých a silně nevhodných poznámek. S tímto přístupem daleko nedojdeš. Mezi spolužáky jsi oblíbená. Stále se směješ, rozdááš radost a pomáháš ostatním.

V českém jazyce chybuješ minimálně. Když se v něčem zmýlíš nebo si nejsi jistá, okamžitě se snažíš najít vysvětlení. Jakmile si vše ujasníš, většinou tu samou chybu neuděláš. Vyjmenovaná slova zvládáš s přehledem. Časování sloves a skloňování vyjmenovaných slov umíš. Slovní druhy patří k těžké látce, se svým přístupem si je určitě osvojíš rychle. Čteš plynule a nahlas. Když se soustředíš na výslovnost a zpomalíš tempo, je tvé čtení příjemným zážitkem.

Matematika ti jde a baví tě. Patříš mezi nejlepší počtáře. Veškeré druhy příkladů umíš počítat rychle a přesně. Poslední měsíc však občas chybuješ. Mám dojem, že zbytečně spěcháš. Jestliže tě netlačí čas, není kam chvátat. Slovní úlohy jistě trénuj. Procvičíš si jimi tak logické myšlení. Někdy ti dělá problémy vytvořit praktický zápis. Odpovědi tvoříš správně. Rýsuješ čistě a přesně. Používáš správné pojmy.

Přírodovlastivěda je pro tebe letošní rok novým předmětem. Věnuješ se zodpovědně oběma částem. Zápisy do sešitů si děláš pečlivě a na testy býváš vždy připravená. Na referátu z Prahy sis opět dala moc záležet.

V hodinách hudební výchovy aktivně nasloucháš, zpíváš. Zvládáš rytmická cvičení. Základní pojmy týkající se notové osnovy a noty ovládáš s přehledem.

V hodinách angličtiny jsi aktivní, zapojuješ se do zadaných činností. Na začátku roku jsme se učili abecedu a hláskování. Jde ti to výborně. Čtení zvládáš bez chyb, máš hezkou výslovnost. Psaní slovíček, slovních spojení i celých vět ti jde, píšeš bez chyb. Při konverzaci reaguješ na jednotlivé otázky pohotově, k věci a gramaticky správně. Chválím tě za oba projekty „My world“ a „My birthday“. Povedly se ti. Do další práce ti přeji hodně sil a elánu.

Během hodin tělesné výchovy se snažíš o co nejlepší výkony. Hraješ fair play. Jsi soutěživá.

Výtvarná výchova a pracovní činnosti tě baví. Pracuješ pečlivě a čistě.

Májo, doufám, že se ti bude i v dalším pololetí dařit jako v tom uplynulém.

Tvoje třídní učitelka ----- a učitelka angličtiny -----.